

BÄTTRE

**METODER &
MODELLER**

Nr 1.2007

Mera välfärd i byarna!

– Vi vill stimulera människorna ute i byarna till nytänkande när det gäller att utveckla tjänstekoncept i sina närsamhällen. Träffa eldsjälarna och diskutera livskvalitet, säger Eva Nordling, verksam inom projektet Välfärdstjänster i byarna.

Studiefrämjandet i Österbotten har aktivt gått in för att stöda åtgärder som breddar utbudet av välfärdstjänster i byarna. Stöda etableringar av serviceproducerande företag, uppmuntra till entreprenörskap och forma lösningar som kompletterar den samhälleliga servicen på landsbygden.

Många behöver hjälp i vardagen. Barnfamiljer, ensamma, äldre. Med till exempel

barnpassning, städhjälp, utomhusarbeten eller matservice. Vem står till tjänst?

Sparkraven inom kommunerna innebär minskad service. Hur ska vi lösa det här framöver?

Nya tider är här. Hushållsavgifter och servicesedlar ger oss möjligheter men det krävs attitydförändringar, modeller, metoder och inte minst goda exempel.

Som ett led i arbetet har Studiefrämjandet låtit utföra en undersökning kring service och verksamhetsutveckling i byarna. Sex föreningar i sex byar anmälde sitt intresse av att delta: Såka daghems- och bygårdsförening, Pensionärshemsföreningen i Öja, Över-Neder Lappfors Byråd, Pensionärshemsföreningen i Kronoby, Perus Byaförening och Byaföreningen i Sideby. I Öja har samarbete ingåtts med

Öja byacentrum, Långö mat- och kalasservice och Långö Skärgårdstjänst. I Sideby har även Kilens hembygdsgård deltagit i arbetet.

Svenska yrkeshögskolans institution för forskning och utveckling vid sektorn för hälsovård och det sociala området, ställde sin kompetens till förfogande. Läs mera om undersökningen och projektet på sidan sex.

Projektledare

Susanne, Carina och Sussi

För att nå lyckade projektresultat behövs eldsjälarna. Det finns många eldsjälarna i svenska Österbotten...

Vad är

POMO+?

POMO+ handlar om projektfinansiering. Programmet har genomförts under åren 2000-2006. 148 projekt och 6 administrationsprojekt har finansierats i svenska Österbotten.

Alla artiklar i denna tidning är POMO+ projekt.

Unga företagare

”Vi har lärt för livet”

Sidan

16

Anton Toivonen och Anthony Utter

Mångfald ger livskraftiga byar

Människan är lat av naturen, det är därför som vi försöker lära oss av varandras misstag och framgångar. En framgång kallas ofta för utveckling men i själva verket är utveckling något som sker vare sig vi vill det eller inte. Ibland vill vi påskynda den och ibland vill vi bromsa den, och ibland rör vi inte på den. Det vi egentligen söker är bättre metoder och modeller för att göra det som vi redan gör på ett effektivare eller säkrare sätt. För att hitta dessa bättre metoder och modeller bör vi ta del av vad andra redan prövat. Denna tidning presenterar ett urval av olika typer av utvecklingsprojekt med en mångfald då det gäller innehåll och regional spridning. Tyvärr har vi inte resurser att publicera samtliga projekt. Troligen hittar du ändå något projekt som berör ett ämne som intresserar just dig. Projekten som presenteras i denna tidning är finansierade via POMO+ i Österbotten som förvaltas av Studieförbundet i Österbotten.

Utvecklingen når även vår verksamhet i Österbotten, i skrivande stund väntar vi med spänning på ett beslut om vårt LEADER program. Fattar ministeriet tycke för vårt LEADER program och beviljar oss den finansiering som vi ansökt om kan vi ta steget in i nästa utvecklingsfas av landsbygden. LEADER programmet för Österbotten innehåller tre tyngdpunktsområden; Byar med Livskraft, Företagsam i Österbotten samt Byar med kompetens. Visionen med programmet är att 2013 skall vi i Österbotten ha "Livskraftiga byar med ett brett serviceutbud och kreativa unga företagare". Målsättningen är högt ställd, men realistisk. Programmet är skrivet med förbehållet att förverkligas enligt tilldelad finansiering, med andra ord kapar man i budgeten för LEADER i Österbotten får det även verkningar i programmet förverkligande. Detta har vi formulerat för att kunna trygga kvaliteten på de åtgärder som förverkligas. Det som skall göras skall göras ordentligt!

Många kommuner har problem i Österbotten och kommunsammanslagningar diskuteras både här och där. Kommunsammanslagning eller inte så har vi ändå byn på samma ställe, med samma invånare och i det långa loppet med samma förutsättningar. Jag tvivlar på att livet i en by förändras väsentligt för invånaren om man betalar skatt till den ena eller andra kommunen, en livskraftig by har i det stora samma förutsättningar att klara sig. Med detta vill jag inte ta ställning för eller emot kommunsammanslagningar utan jag vill visa på byns vikt att vara livskraftig. En kommunsammanslagning gör inte att byn blir livskraftig! Inte heller det motsatta. Vad som gör en by livskraftig är oftast mångfalden. Det finns tre ingredienser som är en bra förutsättning för en livskraftig by; närservice, unga företagare och äldres erfarenhet. Får man dessa tre komponenter att arbeta i samma riktning föder de varandra och växer, det är då vi åstadkommer livskraftiga byar.

Inför LEADER perioden som startar i sommar hoppas jag att vi tillsammans kan förmedla de erfarenheter som vi har fått i tidigare program, oberoende om de heter POMO+, LEADER, ESR eller LEONARDO. Det är kunskapen om erfarenheter som gör att vi kan styra utvecklingen dit vi vill ha den. Gemensamt kan vi skapa livskraftiga byar i Österbotten och få ungdomarna att inse vikten med ett brett företagande. Ett samhälle som är beroende av endast en stor arbetsgivare är ett mycket svagt samhälle.

Samla inspiration, skapa livskraftiga byar och nya arbetsplatser. "Tå måår vi braa allihoop!"

Ben-Erik Nedergård
Ordförande för
Studieförbundet i Österbotten r.f.

Redaktionsruta

Bättre metoder&modeller-välfärdstjänster 1-2007

Utgivare: Studieförbundet i Österbotten r.f.

Ansvarig utgivare: Carina Storhannus
Redaktionsråd: Susanne Jerkku, Carina Storhannus

Layout: Catarina Jerkku

Ombrytning: Britt-Mari Näsman-Knip, Kustmedia Ab

Upplaga: 32 500 exemplar

Tryckeri: I-print, Vasa 2007

www.studieforamjandet.fi

Distribution: Oadresserad Ettan till alla svensk- och tvåspråkiga hushåll i svenska Österbotten, de städer och kommuner som är med i Svenska Österbottens Pomo+ program 2000-2006.

Vad är Studieförbundet?

Studieförbundet i Österbotten r.f. är en sammanslutning av organisationer, kommuner och privatpersoner i svenska Österbotten.

De har under de senaste åren fokuserat verksamheten på landsbygdsutveckling. Målsättningen för Studieförbundet är att utvecklas till en dynamo för lokal utveckling och fungera som en samlande kraft för föreningar och organisationer i svenska Österbotten.

Målsättningen är ytterligare att aktivera nya aktörer i Studieförbundets utvecklingsarbete samt att utveckla samarbetet med kommuner och regionala myndigheter inom det egna verksamhetsområdet. Därtill kommer ett utvecklat samarbete med övriga LAG-grupper (Lokala aktionsgrupper) i Finland med tyngdpunkten på det finlands-svenska samarbetet.

Föreningen verkar för att:

– regionalt och lokalt arbeta för innovativ landsbygdsutveckling med målet att skapa en ekologiskt, socialt och ekonomiskt hållbar utveckling.

– på riksplånet samarbeta med och förverkliga Svenska Studieförbundet r.f:s och Svenska Studiecen-tralens allmänna strävanden.

– verka som samarbetsorgan för organisationer och föreningar i svenska Österbotten.

Studieförbundet i Österbotten r.f. är en utvecklingsorganisation där LEADER-liknande verksamhet utgör en av hörnstenarna. Studieförbundet har stått som programvärd för "Profilering, mobilisering och globalitet (LEADER II 1996-2000)" samt "Experimentarium för hållbar landsbygdsutveckling (POMO+ 2001-2006)." Verksamhetsområdet sträcker sig över hela svenska Österbotten, från Karleby i norr till Kristinestad i söder.

Medlemmar i styrelsen för Studieförbundet i Österbotten r.f. (LAG) år 2007:

Ordinarie	Representerar	Varifrån
Ben-Erik Nedergård Ordförande	privata	syd
Niklas Sandnabba	privata	norr
Caroline Lund	kommuner	mitten
Martin Näse	kommuner	norr
Jan-Erik Backa	kommuner	norr
Tina Nylund	kommuner	norr
Angeliqve Irjala	föreningar	syd
Anna-Lena af Hällström	föreningar	syd
Malin Ström	föreningar	mitten
Viceordförande		
Lisa Bäckman-Perälä	privata	syd
Lena Talvitie	föreningar	mitten
Ersättare	Representerar	Varifrån
Vincent Vestberg	privata	mitten
Peter Andersen	kommuner	syd
Lisbeth Nyman-Hermans	kommuner	mitten
Margita Lukkarinen	privata	norr
Allan Zittra	kommuner	norr
Anna-Lena Palomäki	kommuner	mitten
Mona Ahlsved	föreningar	norr
Susanne Salwathura	föreningar	mitten
Matias Älgars	föreningar	mitten
Stefan Skullbacka	kommuner	syd
Henrik Ingo	föreningar	mitten

Ge alla goda idéer liv!

Det Carina Storhannus från Lappfjärd inte vet om projektfinsiering via landsbygdsutvecklingsprogram är troligen inte värt att veta. Hon arbetar som tf. verksamhetsledare för Studieförämjandet i Österbotten r.f.

Carina Storhannus är smittsamt positiv och motiverad av sitt jobb. Hon berättar hur det började.

– Det var i augusti 1996. Jag var på villan och blev uppringd av Ulf Grindgårds. Han frågade om jag ville arbeta med ett EU-program kallat LEADER II i Sydösterbotten.

– ”Jåå”, svarade jag och tyckte att det där med Europa och EU-program lät intressant. I och för sig drev jag egen bokföringsbyrå men jag utgick ifrån att det skulle ordna sig. Det gjorde det också. Fram till år 2000 arbetade jag på halvtid och efter det blev det landsbygdsutveckling på heltid.

Trehundra projekt

Hon har fått vara med om ett stort utvecklingskede inom Studieförämjandet.

De har sedan 1996 genomfört två program: LEADER II och POMO+. Organisationen har gått från att ordna studiecirkelverksamhet till att vara en lokal aktionsgrupp.

– Numera är vi en utvecklingsorganisation för landsbygden.

– Under åren som programförvaltare har vi skött projektfinsiering för omkring 300 projekt. Det här är nya tidens sätt att förverkliga och utveckla verksamhet och den har kommit för att stanna, tror hon.

– Vi understöder idéer som uppfyller målsättningarna i programmen och vi stöder projektägarna då projekten genomförs.

Studieförämjandet fungerar också som en ”helikopter” där de ser över vilka behov som finns.

Satsa på projektplanen

– Det enda ni behöver ha är en idé. Om ni har en sådan ska ni kontakta mig eller någon annan inom organisationen, ler hon. Tillsammans kan vi reda ut om idén kan bedrivas i projektform.

En projektplan ska utformas.

– Att vara ”projektamma” på heltid är ”himst” roligt, säger Carina på äkta Lappfjärdsdialekt. Jag känner mig fortfarande som privatföretagare i mitt sätt att ansvara för jobbet. Det bästa är att få vara med och förverkliga idéer, anta nya utmaningar.

– Inga svåra saker det heller när man vet vad man vill, säger Carina. Den ska innehålla bakgrund, syfte, åtgärdsplan, målsättning och budget. Vad gäller POMO+ projekt idag så kan stat & kommun stå för upp till 70 procent och då är den egna finansieringsdelen 30 procent. Av den egna delen kan 50 procent tillräknas talkoinsatser. De kommuner och städer som är med i programmet betalar 2 euro/invånare till projektfinsiering.

– Projektplanen ska vara så konkret som möjligt, fortsätter hon. Ju mer arbete man sätter på projektplanen desto enklare är det att jobba utgående från den, inte minst om det byts folk i projektledningen under projektets gång.

Modell för ansökan finns också på internet. Den sänds till Studieförämjandet, som i regel behandlar den vid sitt nästa möte.

– Vi har möte ungefär varannan månad. Om ansökan uppfyller

kriterier och målsättningar i programmet ger vi grönt ljus. Sedan överlämnas den till TE-centralen för så kallad laglighetsgranskning. Det kan ta ett par månader och sen får den sökande beslutet hemsänt.

– Då kan man skrida till verket med sitt projekt.

Redovisning hör till

– Redovisning hör till. Projektbidrag betalas ut när man skött redovisningen.

– Normal bokföring görs upp för projektet. Redovisningen sänds in till oss och utbetalningarna sker max tre gånger per år. Jag tar emot dem, går igenom och sänder dem vidare till TE-centralen för utbetalningsbeslut. Efter det betalas medel ut till projektägarna.

– Vid utfört projekt skriver man en slutrapport där man berättar vad man gjort och bifogar dokument som framställts, reklammaterial och dylikt.

Enligt Carina är byråkratin kring ett projekt helt överkomlig.

– Allra bäst är det om man ställer in sig från början på att projektet ska redovisas. Att hålla reda på verifikat och dokument från början har man till godo i slutändan. Och jag tycker att det är bra att projekten är resultatnriktade.

Carina Storhannus trivs med sitt jobb och får beröm bland projektaktiva ute i byarna.

– Det bästa är att man kan ringa till Carina, sa någon av projektägarna. Hon är så inspirerande och det känns som om hon vet allt.

Framtiden

Vad händer nu?

– Nu står vi inför en ny programperiod, 2007-2013. Under övergångskedet mellan POMO+ och det nya LEADER programmet passar vi på att stärka organisationens kompetens, utvärdera POMO+ och planera för kommande år.

– Studieförämjandet har 85 medlemmar. Via dessa når vi hela 60 000 människor eftersom de flesta medlemmar är takorganisationer med många medlemsföreningar. Mäktigt, säger Carina som avslutningsvis vill betona att det inte är så svårt det här med projekt.

– Projektvärlden är arenor där likasinnade människor får träffas, utbyta erfarenheter och förbättra världen. Det är dessa energiska, initiativrika och kreativa eldsjälarna som är vår motor i landsbygdsutvecklingen!

Text och foto: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

Tävling

Namnförslag

Sidan

19

Studieförämjandet i Österbotten ska byta namn

**VILKET
ÄR DITT
FÖRSLAG?**

Delta i namntävlingen på sidan 19.

Vinn en Nokia!

Lokalkraft

Sidan

11

Utvecklat samarbete mellan bybutikerna stärker deras verksamhet och besparar kunderna tid. Det gör också gott för sammanhållningen i byn.

Gruvligt

i Korsnäs

Sidan

16

Helena Höglund-Rusk

I anslutning till den gamla Korsnäsgruvan skulle man kunna bygga ett museum.

Carina Storhannus

Född, uppvuxen och bosatt i Lappfjärd.

Gift med Kenneth och har tre barn: Linus, 19 år, Dennis, 16 år och Malin, 12 år.

Anställd som tf. verksamhetsledare för Studieförämjandet i Österbotten.

På fritiden tycker hon om att engagera sig i hembyns utveckling, att promenera, sjunga, dansa och ja, göra allt det som hör en riktig mamma till...

Bra modeller och metoder sökes

– Säg till mig att jag får jobba med marknadsföring och att inspirera till företagande på landsbygden och du trycker på precis rätt knapp, skrattar Susanne Jerkku från Närpes.

Hon tackade ja till att genomföra projektet ”Bättre metoder och modeller” med tyngdpunkt på välfärdstjänster och goda exempel.

Projekt handlar i regel om att jobba intensivt och Susanne Jerkku har en lång lista på vad som ska göras före sista mars nästa år. Men hon brinner för sin uppgift och har strukturerna klara.

Samla in goda exempel

Det handlar om att informera om, och utvärdera POMO+, landsbygdsprogrammet som avslutas i år. Det handlar också om att köra igång kommande programperiod och att dyka ner i ämnet ”bättre modeller för välfärdstjänster i byarna”.

– Ett av POMO+ programmets tyngdpunkter var tredje sektorn som serviceproducent, berättar hon. En rätt omfattande undersökning kring välfärd i byarna har genomförts och presenteras på en annan sida i den här tidningen. Utgående från den ska vi nu ställa resultaten i förhållande till de nationella stödformerna, avdrag för hushållstjänster eller servicesedel-möjligheter.

– Vi har skaffat goda exempel och metoder som ska presenteras vid seminarier i höst. Det första seminariet riktas till intresserade privatpersoner, blivande företagare, vårdare med flera. Till det andra

seminariet bjuder vi in kommuner och andra instanser. Där ska vi diskutera kommunernas nyckelroll när det gäller att skapa förutsättningar för välfärdstjänster.

– Vi vill sprida goda exempel på välfärdstjänster i privat regi eller skötta av tredje sektorn. Det gör vi också bland annat genom de två tidningar som ges ut i år och en multimedipresentation.

Hjälpa andra att våga

Susanne Jerkku har varit egenföretagare sedan hon var drygt tjugo år. Hon har fått känna på både med- och motgångar och har många livserfarenheter att dela med sig av.

När det gäller framtida välfärdstjänster i våra byar är det ett faktum att en del av dem ska skötas av privatföretagare eller tredje sektorn. Attitydförändringar ska till både när det gäller dem som ska köpa och sälja tjänster.

– Ett tänkande som vi bara sett början av. Vi har en ny generation på kommande med nya värderingar och prioriteringar, säger Susanne eftertänksamt.

– Många av de blivande serviceproducenterna är med största sannolikhet kvinnor. Vi ska uppmuntra dem och visa på ledstjärnor. Hjälpa dem att våga.

Hushållsavdraget har en stor potential att användas av flera människor på landsbygden. Det utökar marknaden för välfärdstjänster i bred bemärkelse.

– Det är viktigt att vi kan visa på efterfrågan av tjänster, hur de kan struktureras och hur avdraget kan öka möjligheterna på marknaden. Studiefremjandet ska vara en genomslagskraftig organisation med kompetens och bra material kring välfärdstjänster, säger Susanne.

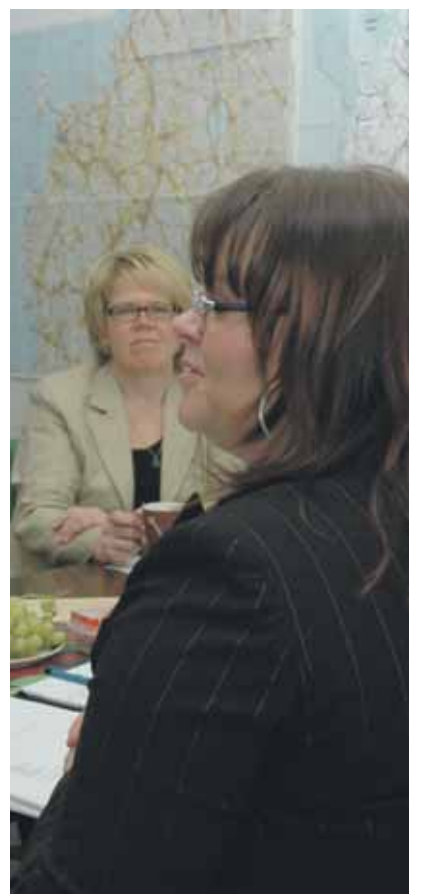
Det händer mycket nu

Utöver den informations- och dokumentationsdel som ingår i Jerkkus projekt ska hon alltså inspirera och visa på goda exempel inom välfärdstjänster.

– Ett vitt begrepp som ska konkretiseras. Det handlar om vanliga, riktiga livet och jag är glad att jag får vara med i det här sammanhanget. Så frö bland dem som funderat på att bli företagare och dem som aktivt jobbar för sin hembys angelägenheter. Det händer så mycket nu i samhällsutvecklingen...

– Hur ska deltid räcka till när jag vill så mycket, säger projektledare Susanne Jerkku

Styrgruppsmöte. I bakgrunden ses Margita Lukkarinen, en av medlemmarna i styrgruppen för projektet.

**Vad tycker du?
Vinn en Nokia!**

Sidan
19

Ett stort Tack till dig som fyller i frågeformuläret på sidan 19! Vad du tycker är värdefullt för oss i vårt fortsatta arbete. Nu har du möjlighet att tycka till och dela med dig av dina projekterfarenheter.

Har du tur vinner du en mobiltelefon om du skickar in enkäten.

Frågeformuläret finns också på vår hemsida: www.studiefremjandet.fi/enkat

Susanne Bodman samlar information om modeller för företagsamhet inom den grundläggande utbildningen. Samlad kunskap, erfarenheter och nya idéer ska utnyttas i inspirationsmaterial för skolor och daghem mellan Karleby och Kristinestad.

Mera företagsamhet i skolorna

Studieförbundet har finansierat två projekt kring ung företagsamhet i skolorna och ett projekt kring företagsamhet inom tredje stadiets yrkesutbildning.

Den Österbottniska företagsamheten synliggörs på många sätt. En stor del av kunskapen är likväl "tyst kunskap" och projektledarens uppgift är bland annat att sammanföra aktörer som jobbar med företagsamhetsfostran i skolorna.

Många nya tankar föds

Susanne Bodman är tjänstledig från sitt arbete som rektor vid Dagsmark skola. Nu jobbar hon för bättre metoder för ung företagsamhet i skolorna.

– I skolorna ingår redan mycket företagsamhetsfostran, även om det inte alltid är uttalat. I Dagsmark skola deltog vi i ett projekt kallat "Handkraft-ung företagsamhet genom slöjd" och man kan säga att det blev upptakten till mitt intresse för att fördjupa mig i ämnet företagsamhetsfostran. Jag upplevde att arbetssättet engagerade både mig och mina elever och under processens gång föddes många nya tankar och kreativa idéer. Oftast är det så med ett projekt att man har en teori och sedan utvecklas arbetet hela tiden under resans gång.

Inspiration och arbetsmodeller

Bodman kommer under projekt-tiden fram till årsskiftet att jobba på grundskolenivå, men också delvis med daghem. För ungdomar i 14-25 års ålder finns redan bra undervisningsmaterial utarbetat av organisationen Ung företagsamhet, som har material både för lärare och för elever. Ung företagsamhet har verksamhet i alla Europeiska länder enligt samma koncept.

– Mitt verksamhetsområde sträcker sig från Karleby till Kristinestad. Jag kommer att sammanföra aktörer i skolorna till workshops och seminarier, forum där de kan utbyta idéer och diskutera arbetsmodeller. Bli inspirerade av föreläsare som arbetat med företagsamhetsfostran i skolorna.

– En utmaning vilar i att "snoka" fram befintliga arbetsmetoder som fungerar och att sedan få ut den informationen till skolorna. Jag har hittat intressanta modeller i Sverige och inom projektet ingår även att undersöka hur man förverkligar tankarna i Italien.

I höst kommer Susanne att samarbeta med studerande vid Åbo Akademi, som ska genomföra en enkätundersökning i skolorna och hitta bra modeller från Österbotten.

Inre och yttre företagsamhet

Företagsamhet kan delas in i inre och yttre företagsamhet. Inre företagsamhet kännetecknas av en persons förmåga att producera idéer och vara innovativ medan den yttre företagsamheten är förmågan att ta tag i idéerna och förverkliga dem.

– I skolorna skall vi uppmuntra den inre företagsamheten hela tiden. Vi skall fostra barnen till att arbeta självständigt, vara kreativa, företagsamma och ansvars-kännande. Vi skall ge dem möjligheter att samarbeta med olika slags människor och ge dem vana att kommunicera och uppträda. Detta tänkande skall helst genomsyra hela undervisningen och alla skolämnen, därför är det viktigt att hela kollegiet är med på noterna. Den yttre företagsamheten tar sig uttryck i att förverkliga de idéer man fått, genom konkreta grupparbeten, tillverkning eller rentav försäljning. Vissa skolor har haft projekt med försäljning av olika produkter eller tjänster. Det har ofta varit i kombination med att samla pengar till studiebesök eller lägerskolor. Alla vet att det kräver en extra insats av både elever och lärare.

Nyttig dokumentation

Inom den kommande programperioden inom landsbygdsutveckling är en av tyngdpunkterna "Företagsam i Österbotten". Susannes jobb kan också ses som ett led i att utvärdera befintliga modeller och utveckla nya. En dokumentation till nytta för Studieförbundet i sitt arbete framöver.

– Jag känner mig lyckligt lot-tad som ges möjlighet att fördjupa mig i de här viktiga frågorna. Mina erfarenheter kommer jag givetvis att ta med mig när jag återvänder till lärarjobbet och hoppas att även andra lärare och framförallt elever skall bli inspirerade till kreativa arbetssätt och att vi tillsammans skall utveckla skolan.

– Att gå på djupet med företagsamhetsfostran i skolorna är verkligen inspirerande, säger Susanne Bodman. Jag hoppas att många skolor blir inspirerade av att arbeta mera med kreativitet och innovation i olika former.

Text och foto: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

Projektnamn 2001 och sökande

Finurliga Flickor Finner Framtid	Svenska Österbottens Ungdomsförbund (SÖU)
Hemkontakt	Företagshuset Dynamo
Uppgörande av utvecklingsplan för Bötomborgen	Staden Kristinestad
Hekla	Kronoby folkhögskola
Back to the future	Malax Korsnäs musikskola
Monäspasset	Lillö garantiförening
Berättarskolan	Karleby UF / Kronoby folkhögskola
Kiisk friluftsområde utvecklingsplan	Kiisk byahemsförening
Utredningsprojekt om byautvecklingscentra	Svenska studiecentralen / Svenska folkskolans vänner
Närståendevård - Vikariehjälp och avlastning	Folkhälsan
KAMPA	SÖU
Plan för dokumentering och marknadsföring av Närpes å	Närpes stad
Handlingsmodell för samarbete kring verksamhetsledare i föreningar	Maxmo hembygdsförening
Historia för alla	Stundars
Utvecklingsplan för Åminneregionen	Åminne Folkpark
Ungdomens hus i Oravais	Oravais kommun
Performance	Närpes ungdomsförening
Valters äventyr	Nykarleby turism
Norrby - ett glesbygdsexempel	Norrby byagård
Samverket	Studieförbundet i Österbotten

Projektnamn 2002 och sökande

Sälen och själen på 1700-tals vis	Kilens understödsförening
Tre modellområden för utomhusundervisning i Österbotten	Åbo Akademi, Center för lokal utveckling
Utvecklingsplan för naturupplevelser verksamhet för rörelsehämmade	Häll skärgården ren
Byacentrum i Öja	Långö byagille
Öjberget - utveckling av natur- och närmiljöer	Åbo Akademi, Center för lokal utveckling
Fiskemarknad i Kaskö	Kaskö turism
Utvecklings- och marknadsföringsplan för Frank Mangs Center	Frank Mangs Center
Pärus fors	Perus byaförening
Nabbens Gästhamn och internetcafé	Maxmo kommun
Bergö - en bit genuin skärgård	Bergö ungdomsförening
Grön profil	Åbo Akademi, Center för lokal utveckling
Lyftet	KRS-TV
Kronoby eftis - 3:e sektorn som serviceproducent	Botnia 4h
Friluftsled runt Larsmo - Öjasjön	Kronoby folkhögskola
Solfångarna	Kronoby folkhögskola
19 levande byar	Pedersöre kommun
Those were the days in Ostrobothnia	Malax TV produktion AB
Piloten	Svenska Österbottens 4H-distrikt / Marthaförbundet
Utvecklingsnätverk inom musiksektorn i Sydösterbotten	Närpes stad
Liv i landet, utvecklingsplan för året-runtkultur i Korsnäs	Prästgårdsmuseet i Korsnäs
Planering av multifunktionellt aktivitetscentrum i Larsmo	Larsmo idrottsförening
Fornbyn-fasta fornlämningar i Karlebynejden (D/nr 01/03)	Karleby hembygdsförening
Byautvecklingspunkter i Österbotten - 13 Pilotbyar	Svenska Österbottens Byar (SÖB)

Utveckling på byarnas villkor

Studiefrämjandet tog initiativet genom annonsering. Sex föreningar i sex byar anmälde intresse: Sideby, Perus, Kronoby, Öja, Såka och Lappfors. Svenska yrkeshögskolan utförde undersökningen och Eva Nordling följer upp resultaten.

Susanne Jungerstam-Mulders är forskningsledare vid Svenska yrkeshögskolan inom sektorn Hälsovård och det sociala området. Hon har ägnat mesta delen av sitt yrkesverksamma liv åt forskning.

– Det är intressant att upptäcka samband och få förklaringar till vissa saker, ler hon.

Det är hon som har ansvarat för undersökningen ”Service och verksamhetsutveckling i byarna” på uppdrag av Studiefrämjandet i

Österbotten. Till sin hjälp i arbetet har hon haft assistenterna Linda Staffans och Mikaela Guldén.

– Vi planerade undersökningen tillsammans med föreningarna. Vi gjorde enkäter och intervjuer, sammanställde svaren och rapporten. Vi har inte tagit ställning till vad som ska göras eller inte göras. Nu är det upp till byarna att fortsätta utveckla sin närmiljö utgående från de önskemål och förslag som framkom i undersök-

ningen, utgående från deras egna verksamhetsförutsättningar, säger Jungerstam-Mulders.

Rapportering byavis

Projektets mål var att undersöka behovet av service och tjänster i de aktuella byarna. Varje undersökning tog fasta på den enskilda byns och dess föreningars specifika behov.

– Vi träffade föreningarnas representanter. Diskuterade, skrev ner

Eva Nordling följer upp vilken nytta byarna har av undersökningen.

frågor som de ville ha svar på, tog fram byarnas styrkor och svagheter med mera. Sedan sammanställde vi enkäter för varje enskild by med föreningarnas frågeställningar som utgångspunkt. Rapporteringen är också byspecifik. Tillvägagångssättet vi använde var så kallad aktionsforskning.

– Vad resultatet beträffar finns det vissa gemensamma nämnare i byarna. Behovet av att utveckla service och skapa underlag för olika typer av verksamheter.

– En av mina personliga reflektioner är att folk är rätt anspråkslösa. Man är nöjd i Österbotten...

Då rapporten var färdig och projektiden slut upphörde Susannes formella kontakter till byarna.

– I vissa fall vet vi sen inte hur materialet lever vidare och vilka åtgärder som vidtas.

Enkäten är ett bra underlag framöver

Hur byarna jobbar vidare vet däremot Eva Nordling. Hon arbetar på det lokala utvecklingskontoret i Kronoby och har till uppgift att följa upp välfärdsbehoven i de sex byarna under tre månader.

– Jag har jobbat med landsbygdsutveckling sedan 1997. Före det var jag byråkrat, lantbrukare och företagare.

– Utgående från rapporten diskuterar jag med byarnas representanter om hur de tänker gå vidare. Vilken nytta de har av undersökningen och deras förslag till handlingsplan framöver. Situationen ser olika ut i de olika byarna men deras behov handlar om vanliga välfärdsfrågor: hur fixar vi basservicen, vem tar hand om oss när vi blir äldre, hur få inflyttare, hur tillvarata olika naturresurser, behovet av samlingslokal, avsaknad av informationspunkt i byn och så vidare.

– Det är givetvis ett långsiktigt arbete som har påbörjats. Men det har nog visat sig att krafter mobiliseras på rätt kort tid när hotbilden blir tillräckligt stor. Som landsbygdsutvecklare vill jag förstås jobba med utmaningarna innan de blir stora, säger hon.

Text och foto: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab

Susanne Jungerstam-Mulders med rapporten i sin hand. Den ger svar på välfärdsfrågor i de byar som medverkade i undersökningen.

FAKTA

Generellt sett kan man säga att fokus och tonvikt för de olika byarna har varit:

- skapa underlag för byutveckling med särskild vikt vid sommargästernas betydelse för Sideby.
- skapa underlag för byplan och/eller byutveckling i Perus, Såka och Lappfors.
- fokusera på äldre invånarens servicebehov och framtidsplaner i Öja och Kronoby.
- skapa underlag för föreningarnas verksamhetsutveckling med avseende på alla deltagande föreningar i alla nämnda byar.
- Rapporten fås från Studiefrämjandet och kan användas som underlag i andra byar.

Det finns många utbildningsalternativ i svenska Österbotten och det är inte givet att man samarbetar, att olika sektorer sinsemellan löser problem tillsammans.

Rum för människan

Studieförbundet i Österbotten beslöt genomföra ett projekt kallat KreaFöretagande – problemlösning i nätverk. Förhoppningen är att fler kreativa företag ska se dagens ljus.

I samarbete med Svenska yrkes-högskolan, deras lärarexpertis och elever, har en kurs genomförts där elever från alla tre utbildningssektorer samarbetat: teknik, vård och omsorg samt kultur. Antalet elever var femton och lärare var Anders Aromäki, Håkan Blomqvist och Mona Granholm.

Mona Granholm, kurskoordinator och lärare inom vård och omsorg, ledde kursen kallad "Rum för människan". Arbetet har konkret tagit sig uttryck i ett samarbetsprojekt med Korsholms hälsovårdscentral.

– Vi sände förfrågan om intresse av att medverka till ett tiotal olika instanser, informerar Carina Storhannus från Studieförbundet. Av dem som anmälde intresse av att delta valdes bäddavdelning 2 vid Korsholms hälsovårdscentral. De hade formulerat sina önskemål om att förnya rumsmiljön på avdelningen och vi tyckte att de motsvarade den typ av uppgift vi efterlyste med tanke på problemlösning för sektorerna teknik, vård och omsorg samt kultur.

Många idéer och goda förslag

Man har sammankopplat kunnande från de tre olika utbildningssektorer

Bäddavdelningens uterum har försetts med ett stort väggfotografi. Möblerna i rummet har även beklänts med mjuka sittunderlag samt dukar i vacker röd nyans.

erna och förverkligat idéer som ska stimulera och höja livskvaliteten för klienterna, anhöriga och personal på bäddavdelningen.

Projektet har konkret resulterat i bland annat en fin mobil i dagrummets tak och stora tavlor i form av tygtryck. En solskenslampa och ljudharmonier via MP3-spelare. Klossar i form av terapimaterial och som tillika fungerar som bordsdekoration, ett pärltäck, avlastningskuddar, fototavlor i en del patientrum med mera. Allt i genomtänkt färgskala och bra material som gör helheten verkligen tilltalande.

Ny samarbetsform

Kursavslutningen hölls vid bäddavdelningen nyligen. Eleverna presenterade sina verk och överlämnade dem till bäddavdelningen, som tackade stort och bjöd på kaffe med tårter.

– Vi har inte tidigare samarbetat på det här sättet och kursarbetet har varit mycket givande, intygar Mona Granholm.

Även om den här kursen avslutades kommer projektet att pågå ännu under hösten 2007 och då skall arbetet följas upp och utvärderas.

Text och foto: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

Eleverna, som delat in sig i tre arbetsgrupper, presenterade sina arbeten var för sig. Till höger skymtar bland annat bäddavdelningens avdelningsföreståndare Margita Strandberg-Heinonen, lärare Håkan Blomqvist samt Anders Aromäki.

FAKTA

Genom att förena kreativitet och kunskap från olika områden har studerande jobbat med förnyande av rumsmiljön på bäddavdelningen.

Kunskap om människan, om teknik och om konstnärligt utformande har kombinerats för att skapa en god vårdmiljö som ger livskvalitet och stimulans.

Projektname 2003 och sökande

Fornbyn-fasta fornlämningar i Karlebyneiden	Karleby hembygdsförening
Vindkraft och hållbar landsbygdsutveckling	Vindkraftsföreningen
Norra Nedervetil bredband	Kronoby folkhögskola
Övermark bredband	Övermark antennnadslag
Nämnäs bredband	Nämnäs ByaNet
Expedition Österbotten	Företagshuset Dynamo
Turism för alla	Håll skärgården ren, distrikt Bottniska viken
Meteoriten i Pajulampi	Nedervetil hembygdsförening
Byautvecklingspunkter i Österbotten - 13 Pilotbyar del 2	SÖB
Yttermark Bredband	Yttermark ungdomsförening
KBC Bredband	KBC-Byaförening
Rangby Bredband	Rangby byaråd
Tjälax - Kalax Bredband	Föreningen Tjälax byagård
Pjelax Bredband	Pjelax byaråd
Lappfjärds Bredband	Lappfjärds byaförening
Fiskodling i kretslopp	Kronoby folkhögskola
HSB - Datakommunikationsnät, planering	Härkmeri, Skaftung, Henriksdal vatten
ICT Närpes	Företagshuset Dynamo
Handbok för byaekonomi	Svenska studiecentralen
Människan i centrum	Psykosociala föreningen Rågblomman
E8 Center Algt	E8 Center Algt
Allhalla	Team IFK Lepplax
Olga serien	Kristinestads hemslöjdsförening
Öykstocken	Lappfjärds ungdomsförening
Contact	Kristinestads turism
Solkulla - Hälsans hus	Andelslaget Solkulla hälsans hus
Expedition Österbotten 2	Ingves bussar
Jultraditioner i Sideby med omnejd	Stiftelsen Kilens hembygdsgård
Vettig fritid med Teater & Dans & Konst	Föreningen Folkhälsan i Korsholm
LANIVAL	SÖU
Ungt företagande - Projekt i Syd, del 1	Kristinestads företagare

Projektname 2004 och sökande

Ungt företagande - Projekt i syd, del 2	Kristinestads företagare
Utvecklingsplan för Sälgrunds lotsstation	Kaskö turism
Turism för alla 2	Håll skärgården ren
Parasta Pohjanmaata	Center Botnia
Småbåtshamnar i historien	Åbo Akademi, Center för lokal utveckling
Juthbacka - Historia och framtid	Stiftelsen Juthbacka
Möjligheternas Carlsro	Staden Kristinestad
Virtuell vandringsled	Konditionsförbundet i Österbotten
Terjärv kanotled	Kortjärvi byagårdsförening
Upplevelsefabriken	Pedersöre kommun
Norrnäs bredband	Norrnäs ungdomsförening
SÖU-Rock Nyändningen	SÖU
Kulturen banar väg för samarbete mellan byarna	Prästgårdsmuseet i Korsnäs
Historien, kulturarvet och framtiden	Larsmo kommun
Kulturlyftet	Smedsby ungdomsförening
Gamla saker - Ny trivsel	Stundars
KRAFT	Närpes hembygdsförening
Vind i förändring	Merinova
LAG-Net	Studieförbundet i Österbotten
Experimentaritet för ekoturism	Andelslaget Seljes
Ett planeringsprojekt för 7 broars skärgårds turism centrum och sjökarta för båtfarare	7 broars skärgård
Gemensam koordinator för turistföretagare och föreningar i Oravais, Maxmo och Vörå	Oravais historiska förening / Maxmo hembygdsförening / Oravais hembygdsförening

ARTiPELAGO – 7 broars skärgård

7 Broars skärgård i Karleby och Jakobstadsområdet förädrades år 2005 med konstverk i form av fotomontage som nu pryder sex av de sju broarna. Till alla sjöfarande turisternas förnöjelse finns dessutom ute i skärgården flera ”hällristningar” som var och en har sin egen historia att berätta.

ARTiPELAGO beskrivs som ett alternativt konstprojekt i skärgården med stark anknytning till bland annat turism, natur och historia.

Initiativtagare och konstnär för projektet är bildkonstnären Simon Gripenberg. De aktuella konstverken utgörs i detta fall av vad man kallar spegelbilder - fotografiska konstverk på aluminiumplåtar som placerats vid Tjuvörsbron, Storströmsbron, Gertrudsbron, Åköströmsbron, Vattenungsbron och Hickaröbron. Ett sjunde konstverk skulle ha funnits vid Fårholmsbron, men på grund av farleden och vägverkets direktiv var detta inte genomförbart i praktiken.

– Tanken är att bilderna skall spegla sig i vattenytan och skapa en kontrast till vad som redan finns där. Ett konstverk återger till exempel ett unervattensfoto från stora barriärrevet utanför Australien, säger Simon Gripenberg.

– Jag är överlag mycket intresserad av att ställa ut konst på ”ovanliga ställen” eftersom man då kommer ut till en helt annan publik än på gallerierna.

Lokala skrönor

I den andra delen av projektet, ”synpunkter”, har Gripenberg intervjuat äldre personer i bygden om

diverse skrönor och historier som sägs ha utspelat sig i skärgården. Det handlar om allt från sjunkna skepp, till spökhistorier och diverse stormaktsrelaterade händelser.

Själva historierna finns återgivna på webbsidan 7broar.com och i den sjökarta för båtfarare som snart kommer att ges ut, medan platserna ute i skärgården är utmärkta med ett slags ”hällristningar på platta”. Som en blandning av nytt och gammalt refererar var och en av dessa plattor till Artipelagos webbplats. Förutom det rent konstnärliga värdet är tanken att turister i skärgården skall få uppleva platserna i en helt annan dimension, när de själva be-

finner sig på den plats där historien utspelat sig.

– Responsen har hittills varit mycket positiv, och vi är även själva positivt överraskade att konstverken har fått vara ifred utan någon skadegörelse.

Text: Björn Håkans/Kustmedia Ab
Foto: Projektets egna foton

En del ”spegelbilder” är monterade på bronns undersida, som det här konstverket vid Vattungsbron.

Hickaröbron fiskpanorama är ett utmärkt exempel på den kontrast till omgivningen konstnären haft som målsättning.

Se alla konstverken på webben: www.7broar.com/artipelago

Juthbacka satsar på kulturell kompetens

Renoveringen av Juthbacka herrgård blev färdig i april 2006. Utvecklingen har ingalunda avstannat för det. Nu satsar man på att förverkliga planerna på ett kulturcentrum med helt nya möjligheter för kreativt företagande.

Juthbacka kulturcentrum – ett förplaneringsprojekt, har handlat mycket om att knyta kontakter och bana väg för förverkligandet av det regionala utvecklingsprojekt som inleddes under våren 2007. Tack vare noggrant förarbete är man redan en god bit på vägen.

– Det är verkligen bra att redan ha kommit så här långt på vägen, att

ha lärt känna alla samarbetspartners tillräckligt väl så att alla är fullt införstådda med konceptet, säger projektledare Linda Blomqvist.

Enligt henne fick Juthbacka som centrum för kulturell kompetens sitt stora genombrott när man med hjälp av Concordia fick projektet höjt till regional status för hela Jakobstadsregionen.

– Inte minst tack vare Svenska yrkeshögskolans kulturellt inriktade utbildningar här i Nykarleby, har vi en hel del unga personer med konstnärlig utbildning. Det har dock visat sig svårt för många att försörja sig med sin yrkeskunskap.

Projektet som inleddes detta år heter ”Kreativa företag” och grundidén är att kreatörer inom olika områden, bland annat via utbildning i form av olika workshops, skall få ny kunskap om hur man kan omsätta sin yrkesskicklighet till en affärsidé.

Rent konkret handlar det också om marknadsföring, att knyta nya kontakter och bilda nätverk av likasinnade samarbetspartners.

För att få ihop ett utvecklingsprojekt av det här slaget, där många parter så som Svenska yrkeshögskolan, kultur- och fritidsbyrån i Nykarleby med flera är inblandade, har dock den grundliga förplaneringen utgjort en hörnsten för kommande framgångar.

Nyrenoverade Juthbacka herrgård från 1821 är ett centrum för kulturverksamhet. Foto: Ove Lillas

Text: Björn Håkans/Kustmedia Ab

Linda Blomqvist har varit projektledare för utvecklingen av Juthbacka kulturcentrum sedan 2006. Foto: Anders Wingren

Turistcenter förenar sina krafter

I Vörå-Maxmo och Oravais finns ett rikt utbud av olika aktörer inom området turism och kultur, i form av både föreningar och företag. För att marknadsföra detta utbud och göra det mer tillgängligt, skapar man nu ett nätverk av programtjänstleverantörer.

Idén till projektet "Hur skapa ett underleverantörsnätverk av programtjänstleverantörer i Vörå, Oravais och Maxmo" kom genom insikten att man i neijden hade tillgång till många kulturella sevärdheter. Exempelvis Klemetsögdarna, Kimo bruk, Varppi skärgårdsläge med flera.

– Områdena fanns så att säga på plats, men det saknades verksamhet som faktiskt skulle locka folk också, säger styrgruppens ordförande Ulf Johansson.

– Speciellt på vintern har det i praktiken inte funnits något egentligt programutbud över huvud taget.

Nätverk av företagare och föreningar

Man kunde också konstatera att det inte med enbart talkokraften i de lokala hembygdsvöreningarna skulle gå att organisera ett så här pass omfattande projekt. Inte minst med tanke på att det kanske inte alla gånger finns tillräckligt med

eldsjälar inom varje enskild förening som ser till att verksamheten drivs framåt.

För ett hållbart program behövde man således involvera de lokala företagen inom turist- och kulturbranschen.

– Det skulle inte i praktiken heller ha fungerat om den som vill boka in sig för ett evenemang vore tvungen att ringa fem olika telefonsamtal. Vi behöver kunna erbjuda en försäljningskanal via vilken man även kan boka in sig till vilken som helst av de olika sevärdheterna.

Turismus marknadsför

För att råda bot på ovanstående problematik skapades Turismus – ett gemensamt marknadsföringsnamn för Vörå-Oravais-Maxmo området. Turismus marknadsför olika upplevelsepaket, tar emot beställningar och koordinerar utbudet till en mera överskådlig helhet.

På det här sättet får även de involverade företagen välbehövlig draghjälp i sin marknadsföring.

Ulf Johansson (till vänster) är ordförande för Oravais hembygdsvörening. Johan Silander är projektledare för underleverantörsnätverket.

Förutom föreningarna är i dag ett tiotal företag involverade i programmet, men fördelarna sprider sig även indirekt till exempelvis taxi- och bussföretag.

Utmärkt draghjälp

Själva projektet med att skapa ett underleverantörsverk har skett med

Oravais Hembygdsvörening som projektledare och med finansiering från POMO+. Turismus finansieras i dag med kommunala medel, men målsättningen är att bokningscentralen inom några år skall vara självförsörjande.

– Det finns många småföretag som inte riktigt besitter den kunskap eller de resurser som skulle

krävas för att göra sig synliga. För dem är det här en utmärkt draghjälp. Jag tror till exempel inte att någon av dessa företag hade tagit sig för att ordna med en egen monter på en stor mässa i Tammerfors, men med gemensamma krafter var det möjligt, konstaterar projektledare Johan Silander.

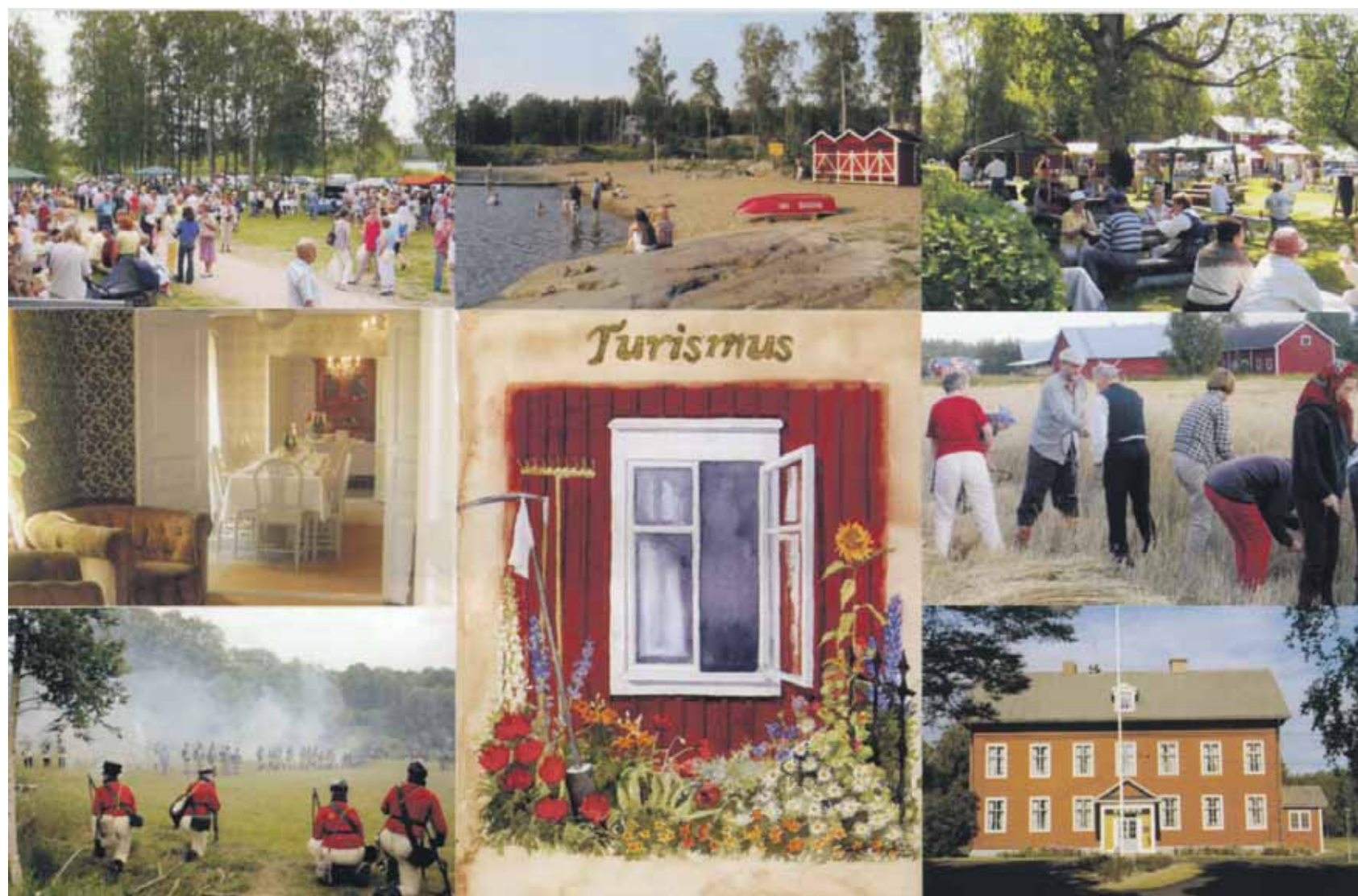
– Vörå-Maxmo och Oravais området är dessutom av väldigt lämplig storlek för samarbete av den här typen.

Norrvalla som drivare

Grundidén i projektet, som pågår till årets slut, är ingalunda helt ny. Det här är det tredje projektet man har för att nå sitt långsiktiga mål, och man inledde med att göra enkätundersökningar på Norrvalla för att få reda på vilken typ av aktiviteter som skulle vara av intresse.

– Norrvalla är den plats som drar till sig överlägset mest besökare och klientelet har även blivit märkbart yngre. Mycket tack vare Tyky och liknande projekt av hälsobefrämjande karaktär, säger Ulf Johansson

Till en början utgjorde gruppsor det mest typiska evenemanget, men i dag har man även många företagskunder som bokar in konferenser och i samband med detta även gärna tar del av traktens turistattraktioner.

Via Turismus knyts traktens många sevärdheter ihop till en helhet. Bildmontage från Vörå-Maxmo och Oravais gemensamma broschyr.

Leva och bo i Lappfjärd

Lappfjärd byaförening r.f. är en tvåspråkig förening som grundades 2001. De jobbar aktivt för sin by och dess 1 900 invånare. Föreningen fyller på olika sätt en viktig funktion när det gäller både konkreta aktiviteter och framtidsvisioner.

Nu finns information samlad om lediga fastigheter och tomter i Lappfjärd på byaföreningens hemsida: www.lappfjard.fi

Som ett led i sitt utvecklingsarbete tog föreningen initiativ till att arbeta fram en byplan och utföra en kartläggning av lediga bostäder/tomter för Lappfjärd.

Inventering ger nya möjligheter

Initiativet till bostads- och tomtinventeringen togs då man upplevde att det var svårt att få tag i aktuell information om lediga tomter, fastigheter och hyreslokaler i byn. Om det blir lättare att få tag i tomtmark eller hus ökar sannolikheten för att folk bosätter sig i byn. Det igen bidrar till ökat elevunderlag i skolan, bättre verksamhetsförutsättningar för serviceinrättningarna och så vidare.

Anna-Lena af Hällström är aktiv bybo och hon berättar.

– Vi beslöt göra en inventering av vilka fastigheter som är obodda, för uthyrning eller till salu. Ett frågeformulär sändes ut och de

lediga objekten som lämnades in marknadsförs nu på vår hemsida.

– Flera av objekten har hittat köpare eller hyresgäster och inventeringen fortgår. Hus eller lokaler för uthyrning och tomter till salu publiceras med ägarens tillstånd på vår hemsida och ägaren sköter själv om kontakterna med intresserade kunder.

Byplan med åtgärdsförslag

Arbetet med en byplan har också inletts med hjälp av medel från POMO+. Tomtinventeringen är en del av byplansprojektet.

– Vi formulerar olika behov byn har, dess styrkor, svagheter och framtida åtgärdsförslag. Ett långsiktigt arbete för att bibehålla ett levande samhälle med bas-service och rikt kulturliv, säger Anna-Lena. Nu har byns invånare möjlighet att vara med och tycka till om utvecklingen och framtiden i Lappfjärd.

Anna-Lena af Hällström jobbar för sin hembys angelägenheter.

Byaföreningen står också som utgivare av en tidning som utkommer i sommar.

Text: Lisbeth Bäck

Foto: Lisbeth Bäck och Lappfjärd byaförening r.f.

Framtidens bredband

I Kristinestad satsar man på att bygga ett hypermodernt bredband av fibernät. Man går dock tillväga på ett lite annorlunda sätt, där lokalbefolkningen är involverad i projektet på ett synnerligen aktivt och meningsfullt sätt.

År 2008 skall varje hushåll i Kristinestadstrakten ha tillgång till snabbaste möjliga bredband. Fibernätets höga överföringshastighet på 100 Mbit/s – på både inkommande och utgående trafik – kommer inte enbart internetanvändarna till glädje, utan gör det även möjligt att sända tv-program i full hd-upplösning.

Eftersom nätet kommer att ägas av ett andelsbolag, dikteras inte innehållet av något enskilt företag. Via en portal kommer många olika företag att kunna erbjuda sina tjänster. Denna nya infrastruktur för dataöverföring kommer att ge helt nya möjligheter såväl för lokala företag som hobbyutövare.

Organisation på gräsrotsnivå

För projektet "Framtidens bredband" har man använt sig av unik modell, där invånarna och kommunen samarbetar både för att få ut

informationen i stugorna och för att få reda på folks åsikter i frågan - en slags kreativ växelverkan, således.

– Modellen kommer ursprungligen från Kungälv i Sverige, där man haft stor framgång med att planera och implementera ny bredbandsteknologi på det här sättet, säger projektledare Ulf Grindgårds.

Hela området har indelats i sju arbetsgrupper, där man ordnat informations- och diskussionsmöten, gjort rundfrågningar i hushållen, och även slutit föravtalen med de hushåll som bestämt sig för att gå med. På det här sättet har man kommit de framtida bredbandskonsumenterna mycket närmare än om något företag eller någon organisation skulle ha implementerat allting "ovanifrån".

– Projektet har engagerat åtminstone 80 personer som arbetat på frivillig basis med detta. Redan om man hade anställt någon för att genomföra det här jättearbetet,

hade bara planeringen blivit mycket kostsam.

En investering för framtiden

Prismässigt kommer en fast anslutning till fibernätet i medeltal att kosta 2200 euro per hushåll. Det inkluderar all apparatur som behövs, men för kontinuerlig användning tillkommer en nätavgift på 10 – 15 euro per månad.

– Kostnaden kan mycket väl ses som en investering – värdet på fastigheten stiger genast med motsvarande summa och sammankopplat med exempelvis ett bostadslån rör det sig inte om någon orimlig utgift.

Rent tekniskt har man också tänkt efter före, i och med att man kommer att gräva ned rör istället för bara kabeln. Det gör det mycket behändigare att vid behov reparera eller uppdatera nätverket i ett senare skede.

Web 2.0

Eftersom den höga överföringshastigheten i ett fibernät går i båda riktningarna, ger det en hel del möjligheter utöver vanlig mediekonsumtion. Redan i dag talar en

Planeringen av bredbandet har engagerat över 80 personer. Från vänster: Stefan Skullbacka, Sixten Ålgars, Richard Westerback och Sven Tåg.

del om Web 2.0 vilket inte är något nytt internet utan enbart avser slutanvändarnas allt högre benägenhet att bidra till nätets innehåll.

– Videowebspalten Youtube är ett utmärkt exempel på hur mycket folk faktiskt gillar att lägga ut eget material på nätet, när tillfälle till det erbjuds. När fibernätet är färdigt är det inte längre någon tekniskt omöj-

lig sak att exempelvis direktsända en mindre julfest i bildformat.

Ulf Grindgårds anser även att fibernätet kommer att utgöra en konkurrens fördel för Kristinestads kommun och möjliggöra nya former av kreativt företagande.

Text: Björn Håkans/ Kustmedia Ab
Foto: Sven Tåg

En bybutik i kamp mot en stormarket låter som en ojämn duell. Bybutikerna i Pedersöre har valt en helt annan väg. För det första ger de sig inte in i en duell mot stormarketarna, för det andra så konkurrerar de inte sinsemellan utan samarbetar.

Mera Lokalkraft

Samarbetet mellan bybutikerna i Pedersöre fungerar även om köpmännen hör till olika kedjor. För att få samarbetet effektiviserat samlas de inom ett projekt som började som "Lokalkraft" och fortsatte med "Mera lokalkraft".

Det hela började i december 2004 då handelsmännen samlades för att diskutera butikernas situation. Jan-Erik Backa, ekonomi- och utvecklingsdirektör på Pedersöre kommun, är initiativtagare till samarbetet som utvecklades till ett POMO+ projekt, vilket gjorde det möjligt att anställa en projektledare.

– Vår projektledare Katta Svenfelt har varit en fantastisk idéspruta och hon är väldigt värdefull för projektet, berättar Krister Mård, ordförande i styrgruppen.

Besparar kunderna tid

Bybutikerna har alltid varit en viktig del av en levande landsbygd men konkurrensen från stormarketarna i städerna har gjort att många butiker tvingats slå igen. Hela sjuttio procent av dagligvaruhandeln beräknas ske utanför kommunens gränser. För att vända trenden till överlevnad för bybutikerna behövs gemensamma krafter. Krafterna används dels till att göra vissa samköp men också för att informera kunderna om butikernas styrka.

– Prismässigt klarar vi av att konkurrera med stormarketarna men vi kan givetvis inte ha samma urval av exempelvis ostar, säger Tage Liljekvist vid Handelsboden Lillby.

Krister Mård tillägger det komiska i att även om en stormarket kan ha åttio olika slags ostar, kommer de flesta ändå hem med den vanliga edamerosten. Det är också få som har märkt att alla bybutiker i Pedersöre under en lång tid har sålt mjölk billigare än marketarna inne i Jakobstad. Köpmännen vill också framhålla att det är miljövänligt att handla lokalt och så sparar kunderna massor av tid.

Gemensam väska

Genom projektet har bybutikerna kunnat höja sin profil tack vare gemensam marknadsföring. De har tryckt upp snygga reklamblad med erbjudanden som gäller i alla affärer som ingår i projektet. Också vid valet av specialerbjudanden har de tänkt lokalt och erbjudit produkter från lokala producenter. En annan produkt av samarbetet är de plastkassar man packar ner maten i vid butikerna.

– Vi har tryckt upp en kasse med sju affärsers logo på som vi använder i våra affärer. Kassen har helt klart ett mervärde och uppskattas av kunderna, berättar Krister Mård.

Andra intresserade

En viktig sak med samarbetet är också att de kommer ut ur sina butiker och får diskutera och ventilera olika frågor med andra i samma bransch. De har också ordnat olika jippon som höstmärnader och minimässor. En höjdare var den "Kraftafton" de arrangerade i höstas med Thomas Fogdö som föreläsare.

Projektets synlighet har även väckt intresse hos kommunens hantverkare och övriga företagare, som gärna vill vara med på ett hörn. Det har i sin tur väckt tankar kring en framtid som en registrerad förening för motsvarande verksamhet efter att projektet tar slut vid årsskiftet.

Arbetet fortsätter

– Vi har lagt ner mycket tid på det här projektet och med tanke på resultatet har jag nog svårt att tro att det bara skulle upphöra då projektet tar slut, funderar Krister Mård.

Pedersöre kommun må ha en gles bosättningsstruktur men de nackdelar som det innebär överträffas med råge av en god anda och vilja att samarbeta.

*Text och foto: Mikael Manderbacka/
Kustmedia Ab*

I Pedersöre samarbetar bybutikerna för att tillsammans vara starkare i den allt hårdare konkurrensen om kunderna. Patrik Kjellman, Tage Liljekvist, Lars Hatt, Krister Mård och Annika Boström är fem av de företagare som deltar i projektet Mera lokalkraft.

Projektnamn 2005 och sökande

Planering av Capella parken	Flyktingvännerna i Oravais
ARTIPELAGO	7 broars skärgård
Lokalkraft - Paikallisvoima	Pedersöre kommun
Turismen i Björkö	Björkö byråd
Byaplan 2005	SÖB
BISK - förstudie	Österbottens Svenska Lantbrukssällskap
Hästnära boende i Oravais	Andelslaget Malmhagens hästby
Unga entreprenörer i syd och norr	Kristinestads företagare
Vörå forncenter-förundersökningsprojekt (D/nr 25/05)	Vörå släkt- och hembygdsforskare
Taklax bredband	Taklax ungdomsförening
Landsbygdskultur	Larsmo kommun
Huskurer och tinkturer	Närpes hembygdsförening
Toppjobb	Österbottens Svenska producentförbund
Tjära Mor och Kola Maanu	Jeppo byråd
Utvecklingsplan för Kilhamn i Sideby	Sideby skifteslag
Fiskelyckan	Pedersöre kommun
Kvarkenrodden	Monäsasset r.f. / Björkö ungdomsförening
Mera lokalkraft	Pedersöre kommun
Promenader genom Kristinestad	Kristinestads turism
Öde Mossen Inn	Under bildning varande andelslag
Projektplan för uppgörande av byaplan och tomtinventering	Lappfjärds byaförening
Vörå forncenter-förundersökningsprojekt	Vörå släkt- och hembygdsforskare
Välkommen till Närpes	Företagshuset Dynamo
Framtidens bredband till Kristinestad	Staden Kristinestad
UngKraft	Sundom 4H
Gruvlikt (D/nr 04/06)	Korsnäs hembygdsförening
Kvinna mitt i livet	Finlands svenska marthaförbund
Meteorita Söderfjärden (D/nr 05/06)	Sundoms bygdeförening
Stamträdet - Din framtid	Företagshuset Dynamo
Förtredningsprojekt för Österbottiskt/Finlandssvenskt dataspel	Närpes ungdomsförening
Välfärdstjänster i byarna	Studieförbundet i Österbotten

Projektnamn 2006 och sökande

Välfärdstjänster i byarna 2	Studieförbundet i Österbotten
Kreatöretagande - problemlösning i nätverk	Studieförbundet i Österbotten
Ajan jälkäi muuttuvassa maisemassa - Tidens spår i ett föränderligt landskap	Staden Kristinestad
Gruvlikt	Korsnäs hembygdsförening
Meteorita Söderfjärden	Sundoms bygdeförening
Hur skapa underleverantörsnätverk av programtjänstleverantörer i Vörå, Oravais och Maxmo?	Oravais hembygdsförening
Sälgrundin luotsiasema - majakkana matkailun kahittämissele Kaskisissa	Kaskö stad
Tidsresor i Kronoby	Kronoby folkhögskola
Ramp för rörelsehindre på Bjärgas	Larsmo hembygdsförening
Planering och byggandet av Stundars toalett för rörelsehindre	Stundars
Tillgänglighetsanpassning för handikappade	Esse-gården
Marthagården	Lappfjärds marthaförening
Brygga för rörelsehindre i Fiskarbyn	Långö byagille
Utbyte - Samverkan projektet	SÖB
Juthbacka kulturcentrum	Stiftelsen Juthbacka
Kulturarv i nutid	Korsholms kommuns vuxeninstitut
Pro Leader	Studieförbundet i Österbotten
Marknadspower - förstudie	Österbottens Svenska producentförbund
Jord och vattenbyggnadsmuseum - förundersökning	Schaktentreprenörerna
Piri	Företagshuset Dynamo
Byautvecklingsprojekt för Västerhankmo	Västerhankmo samfällighet
7 broars iskarneval	7 broars skärgård
Bättre metoder och modeller, Företagsamhet	Studieförbundet i Österbotten
Bättre metoder och modeller, Välfärdstjänster	Studieförbundet i Österbotten
Bättre metoder och modeller, Goda exempel	Studieförbundet i Österbotten

Tjäran är samlande kraft i Jeppo

Jeppo byaråd engagerar de lokala föreningarna till ökad gemenskap genom att återuppliva de gamla kunskaperna kring tjärbränning. Inom loppet av tre, fyra år hoppas man ha en egen tjärdal i bruk.

Inspirationen till ett projekt om tjära fick man inom Jeppo byaråd från Tjärrodden, ett roddevenemang längs Lappo å som i samarbete med Lions arrangerats regelbundet sedan år 2000.

– Ursprungligen rodde man från Kuortane till Nykarleby, främst för att återuppliva minnena från den tid då man faktiskt transporterade

tjära på ån, säger Jeppo byaråds viceordförande Fjalar Fors.
– Någon riktig tjärtunna hade vi dock inte med oss i båten.

Inte sedan slutet av 1800-talet

Det växande intresset för tjärbränningstraditionen har man nu ka-

naliserat i ett projekt kallat Tjära Mor och Kola Maanu, som så småningom skall resultera i en helt ny fungerande tjärdal. Vad man vet har ingen tjärdal bränts i Nykarlebytrakten sedan slutet av 1800-talet. Projektets originella namn anspelar på den populära låten ”Kära mor, så började mitt brev” samtidigt som det refererar till den sista riktiga kolaren i Jeppotrakten: ryssättlingen Kola-Maanu. Han var något av ett original som skötte om de flesta av traktens kolmilor och tjärdalar. Han levde på sitt kunnande fram till 1947, så det finns fortfarande perso-

Inför byggandet av den egna tjärdalen har man gjort en del studiebesök, bland annat till den här tjärdalen i Purmo.

ner som kommer ihåg och kan berätta om honom – något man inom Jeppo byaråd tänkt dra nytta av i form av en informativ broschyr. Projektet engagerar många föreningar, bland annat ungdomsföreningen och hembygdsföreningen, och har således även en viktig social funktion att fylla.

– Målsättningen är att den resulterande tjärdalen skall producera mellan 1000 och 2000 liter tjära.

Text: Björn Håkans/Kustmedia Ab
Foto: Mayvor Fors

Huskurer och tinkturer

I Öjskogsparken i Närpes vårdar Närpes hembygdsförening ett tjugotal museibyggnader, däribland ett apoteksmuseum. Detta museum berättar om medicinkunskapens utveckling och man kan förevisa föremål som hör hemma så långt bakåt i tiden som 1700-talet. Finlands apoteksförbund har utsett museet till det mest kompletta i landet, och inom hembygdsföreningen föddes således tanken om att detta kunde utgöra en helt egen nisch.

– Dessutom är det väldigt inne med kunskap om hur man befrämjar sin egen hälsa just nu, och fak-

tum är att det är framförallt yngre människor som visat stort intresse för de traditionella kunskaperna i naturmedicin, säger Angelique Irjala, projektledare och verksamhetsledare för Öjskogsparken.

Läkemedel ur egen gräsmatta

Irjala, och många andra med henne, fick inom projektet på allvar upp ögonen för naturmedicinen genom att delta i en örtavandring. Ledare för vandringen var Alexandra De Paoli från Sverige. På vandringarna

Inom Närpes hembygdsförening profilerar man sig genom att komplettera det befintliga apoteksmuseet med örtavandring och andra kurser om hur läkande örter har använts och fortfarande kan användas i medicinska syften.

lär man sig allt från hur man hittar de rätta örterna ute i skogen, och hur man bereder sin egen medicin.

– Vi har bland annat kokat egna hudvårdsprodukter, exempelvis ringblomssalva som är mycket effektiv.

I projektet ”Huskurer och Tinkturer” har även ingått planeringen av en egen örtagård som kommer att finnas i anslutning till det växthus i gammal stil som redan finns. Byggandet av örtagården påbörjas i höst.

Text: Björn Håkans/Kustmedia Ab
Foto: Susanne Jerkku

Man har bland annat tillverkat egen tvål och andra hudvårdsprodukter.

Angelique Irjala.

För en lättare vardag

Finlands svenska Marthaförbund r.f./Österbotten har arrangerat projektet ”Kvinna mitt i livet”.

– Kvinnors hälsa är en samhälls-ekonomisk angelägenhet, säger Camilla Pihlgren, projektledare och verksam inom distriktet.

– Vi ville göra en insats för att kvinnor ska förebygga och ta ansvar för sin hälsa. Det kan vi göra genom att vårda relationer, äta rätt kost och skaffa oss bättre vanor, säger Pihlgren.

Målet med projektet var att erbjuda informations-, kurs-, seminarie- och rådgivningsverksamhet för människor som behöver råd i vardagen kring frågor som berör välmående och livskvalitet.

– Projektet var en kanal för oss att sprida objektiv information och bättre kunskap om kostens och nytomotionens betydelse för var och ens välbefinnande, säger Camilla.

Målgruppen var kvinnor i svenska Österbotten. Kvinnor mitt i livet.

Skapade egen hemsida

POMO+ projektet gav bland annat projektägaren möjlighet att utveckla en egen hemsida med olika rådgivningstjänster.

– I dag är vi stolta över www.litelattare.fi, en hemsida som lever vidare efter att projektet avslutades i december 2006.

Bland annat rådgivning, recept, veckomenyer, hälsoinformation, länktips och tester ingår på hemsidan. Annat som arrangerades var kursverksamhet och seminarier med stor uppslutning.

Camilla Pihlgren uppger att projektet var uppskattat bland kvinnor och responsen mycket positiv. I övriga Finland har också projektet väckt stort intresse.

Ett av Marthaförbundets tyngdpunktsområden under innevarande år ”kvinnor mitt i livet” och ”lev lite lättare” så Pihlgren fortsätter att arbeta med dessa frågor.

Text: Lisbeth Bäck/Kustmedia Ab
Foto: Marthaförbundet

Kulturskatter i modern form

Hembygdsföreningarna i Korsholm förvaltar en enorm kulturskatt som den yngre generationen tyvärr visat förhållandevis svalt intresse för. Genom en ordentlig satsning på att dokumentera och marknadsföra de gamla traditionerna via moderna medier, hoppas man attrahera såväl turisters som unga Korsholmars intresse.

Projektet "Kulturarv i Nutid" koordineras av Korsholms vuxeninstitut och engagerar eldsjälarna från nio hembygdsföreningar i kommunen. Konkret kommer slutresultatet att bli nio, cirka 15 minuter långa filmer samlade på en dvd och en webbportal där hembygdsföreningarnas unika särdrag presenteras.

– Folk överlag känner kanske inte till så mycket om vår egna kulturella historia. I samband med det här projektet har jag flera gånger märkt hur mycket som är helt ny information även för min egen del, säger Susanne Svanström som tillsammans med Annika Staffans agerar ledare för projektet.

Dialog skapade idén

Idén till projektet kom från ett annat projekt vid vuxeninstitutet. Det hette "Levande historia" och inom dess ramar ordnades en diskussionskväll

med Korsholms hembygdsföreningar och museer. Vad som i första hand efterfrågades var nya metoder att förmedla den lokala historien och kulturarvet till ungdomarna.

Filmandet för dvd:n kommer att ta fasta på de lokala hembygdsföreningarnas specialiteter, främst i form av olika redskap och föremål. Lokalbefolkningen kommer att få agera statister i filmerna som, i en så naturtrogen miljö som möjligt, även skall visa hur de traditionella redskapen användes. Filmproduktionen kommer att skötas av Roland Wiiks företag Vediamo i Vasa.

Helt nya marknadsföringskanaler

Kulturarvet på webben kommer att produceras av kulturhuset.fi. Även det filmade materialet kommer att finnas på webbsidan, i komprimerad form.

När projektet är klart kommer således de lokala hembygdsföreningarna att kunna profilera sig på helt andra villkor än tidigare. Både för att den yngre generationen lätt skall kunna ta del av informationen, men också med tanke på de turister som gästar trakten.

Föreningarnas olika läge kommer på ett naturligt sätt att ge ett varierat urval av hantverk och traditioner. Västerhankmo demonstrerar till exempel främst jordbruksredskap som Hankmoharven och Autodiggern (dikesmaskin), medan Smedsby förevisar smideskonst. Granösunds fiskeläge i Södra Vallgrund visar parthyvling.

En arbetsdryg insats

Föreningarna som deltar i projektet är: Österhankmo hembygdsförening och forskargrupp, Västerhankmo, Granösunds fiskeläge i Södra Vallgrund, Smedsby Hembygdsförening, Stundars, Replot Uf och Replot hembygdsmuseum, Grönvik

Den världskända Hankmoharven

gård, Kvevlax hembygdsförening och Koskö hembygdsförening.

– Det är många personer i de enskilda föreningarna som verkligen är på hugget för att förverkliga det här på bästa möjliga sätt. Det är onekligen frågan om en arbetsdryg insats, men de tycker även att det är jätteintressant att föreviga vårt kulturarv, konstaterar Susanne Svanström.

Projektet har tillsvidare sponsorerats genom bidrag från POMO+, Svenska Kulturfonden och Aktia-stiftelsen.

Text: Björn Håkans/ Kustmedia Ab
Foto: Susanne Svanström

Projektet

Välkommen till Närpes

Sidan

14

Välkommen till Närpes har arbetat för arbetsinvandrarernas integration i samhället. Via en infopunkt lever verksamheten vidare.

Handikappanpassat

Sidan

17

Verksamma föreningar och sammanslutningar gavs möjlighet att ansöka bidrag för olika former av handikappanpassade investeringar. Till mångas glädje!

Tidningen

Den här tidningen ges ut inom ramen för projektet Bättre metoder och modeller – välfärdstjänster. Den presenterar projekt som finansierats av POMO+ åren 2005 och 2006.

I höst ges tidning nummer två ut. Den presenterar goda exempel och informerar om den nya LEADER programperioden 2007-2013. Läs mera om kommande seminarier i tidning nummer 2.

13

Kronobybor värnar om gamla traditioner

Kommunens 400-års jubileum satte fart på föreningarna i Kronoby. Det fanns många idéer som de ville göra någonting av i samband med festligheterna, men de behövde en koordinator som var beredd att ta initiativ och dra i de rätta trådarna.

Tankarna och planerna i Kronoby resulterade i ett projekt kallat Tidsresor i Kronoby, projektet fortsätter åtminstone till hösten och resultaten är goda.

– Jag är verkligen överraskad över hur folk och föreningar engagerar sig i projektet och speciellt om det är något som är inriktat för barn är intresset väldigt stort, säger Eva-Marie Backnäs som fungerar som koordinator för projektet.

Rundturer för barn

Projektet riktar sig till museer och föreningar som bedriver kulturell

verksamhet och målet är att utveckla och återuppliva kulturproduktionen inom föreningarna. Ett exempel på de tillställningar som arrangerats är rundturer för lågstadielever på historiska platser.

Utbildar guider

En satsning inom projektet som lyckats riktigt bra och som kommer att vara värdefullt också i framtiden är planeringen av utbildning för guider.

Eva-Marie Backnäs berättar att de till en början inte riktigt visste på vilken nivå de skulle hålla utbild-

ningen men bestämde sig för en fullständig sådan. Tretton personer har deltagit i utbildningen och kan sedan fungera som guider vid olika tillställningar.

Även efter att projektet avslutas kommer ett fortsatt samarbete mellan föreningarna att fortsätta på något sätt tror Eva-Marie Backnäs.

– Grunden som de nu fått är bra att stå på och vidareutveckla i framtiden.

Text: Mikael Manderbacka/
Kustmedia Ab
Foto: Eva-Marie Backnäs

En tidsresa i Kronoby kan innebära att skolelever får bekanta sig med hur det gick till förr i världen. Här är det Hjärdis Vibäck som förevisar hur spinnrocken hanteras.

Välkommen till Närpes

Projektet välkommen till Närpes har arbetat för arbetsinvandrarnas integration i samhället. Konceptet, som genomförts på Företagshuset Dynamo, har tagits väl emot av både arbetstagare och arbetsgivare, och fått en fortsättning i form av en infopunkt för arbetsinvandrare.

Sedan år 2000 har man haft stark arbetarinvandring i Närpes. Under högsäsongen har det rört sig om cirka 500 personer, i första hand från Balkan, Baltikum, Ryssland och Vietnam. De flesta arbetsplatser finns inom växthusnäringen men på senare år har även övriga jordbruksnäringar och industrin erbjudit arbetsplatser.

I praktiken kan det dock för en arbetsgivare innebära vissa svårigheter att tillgodose arbetstagarnas behov, när dessa har många olika nationaliteter. Redan allmänna frågor om språk, skatter och hur det finländska samhället fungerar i största allmänhet kräver både insikter och resurser att hantera.

Nytt hem i Närpes

Avsikten med projektet "Välkommen till Närpes" har varit att ge såväl den invandrade arbetskraften som de lokala företagen den information och det stöd de behöver för

att utvecklas och trivas. Projektet fick sin formella invigning när man i samarbete med fritidsnämnden i juni 2006 ordnade en Välkommen till Närpes-fest med program och dans. Där delades också ut information för arbetsinvandrare.

Målsättningen har varit att de invandrande löntagarna skall kunna bosätta sig permanent i Närpes. Projektets ledare, Inga Nikula-Sjöqvist, har därför gett folk handledning beträffande allt från språkstudier och juridiska ärenden till att hitta en bostad.

– I bostadskampanjen kontaktade jag bland annat alla lokala byaråd och föreningar. Jag bad dem att tipsa oss om alla bostäder i trakten som var lediga, säger Inga Nikula-Sjöqvist.

På begäran av företagen har hon även personligen åkt runt i nejden och bekantat sig med de enskilda företagens situation, och hur den ytterligare kunde förbättras.

– Just den här praktiska hjälpen är något man har uppskattat väldigt

mycket både från arbetsgivares och från arbetstagares håll.

Mångkulturella Närpes

Den enda negativa kritik Nikula-Sjöqvist har fått motta är att hjälpen skulle ha varit till stor nytta redan tidigare, eftersom den första arbetsinvandraren kom till Närpes redan för en sju, åtta år sedan. Då var allting fullständigt nytt för arbetsgivaren.

– Kritiken är förstäelig på så sätt att det att det givetvis är bäst att nå ut till de nya arbetsinvandrarna så tidigt i karriären som möjligt, så att allting är klart från första början.

För göra all information ännu lättare tillgänglig har det i projektet även ingått att producera ett informationspaket som översatts till engelska, ryska, vietnamesiska och serbo-kroatiska.

Välkommen till Närpes är ett projekt som uppmärksammats en hel del i pressen och Inga Nikula-Sjöqvist tycker även personligen att arbetet har varit mycket givande.

– Jag uppskattar den nära kontakt jag haft med alla inblandade parter, och jag hoppas att man i fortsättningen inte tvekar att komma in och ställa frågor man behöver hjälp med.

Text: Björn Håkans/ Kustmedia Ab
Foto: Lisbeth Bäck/ Kustmedia Ab

– Avsikten med projektet välkommen till Närpes har varit att ge såväl den invandrade arbetskraften som de lokala företagen den information och det stöd de behöver för att utvecklas och trivas, säger Inga Nikula-Sjöqvist.

Promenader genom Kristinestad

Kristinestads stadskärna är unik. Den idylliska trähusstaden inbjuder besökare att ströva omkring och njuta av det glittrande vattnet som ramar in den historiska miljön.

Kristinestads turism r.f. såg ett tydligt behov av vandringsrutter i staden.

– Turister har i flera års tid efterlyst guidningar och information om stadskärnan, berättar turistsekreterare Ann-Christin Björse. Genom POMO+ såg vi en möjlighet att ta fram faktabaserad information för vandring i stadskärnan.

Resultatet är ett guidehäfte på två språk. Ett fint material i berättande form till gagn för dem som vill promenera i stadskärnan: ensam eller i grupp.

Nöjda med vår insats

Professionella krafter har anlåtats. Aune Waronen har skrivit texterna och hennes man, Olli Rantamäki, står för layout och teckningar.

– Det är ett tidlöst basmaterial i fickformat om Kristinestad, säger Aune Waronen. Arbetet har varit krävande och arbetsdrygt, men väl värt besväret. Vi är nöjda.

– Det finns ingen mera exakt karta över stadskärnan att tillgå än den här, säger hon och visar häftet. Olli har gått från hus till hus och dokumen-

terat. Jag har läst, forskat och pratat med många äldre invånare i staden. De har så mycket att berätta...

Se, läs eller lyssna

Ett första utkast till guidehäfte utkom ifjol och Björse är glad

över den positiva respons det gav. Materialet finns även bandat på mp3-spelare. I juni i år utkommer två nya publikationer, en mer omfattande broschyr och en guddad barnrutt. Materialet kommer att översättas till engelska och eventuellt tyska. Ifall det finns behov kan

det också bli aktuellt att banda fler språkversioner på mp3-spelare.

Aune Waronen visar guidehäftet "På promenad i Kristinestad" som ger besökaren möjlighet att på egen hand njuta av staden. I bakgrunden turistsekreterare Ann-Christin Björse.

Text och foto: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab
Illustration av Olli Rantamäki

Forncenter för framtiden i Vörå

I Vörå har man genom ett förundersökningsprojekt utrett möjligheten att, i form av ett forncenter dra nytta av de många, även internationellt uppmärksammade, fornfynd som gjorts i trakten.

I Vörå har man sysslat med arkeologiska utgrävningar sedan Jakob Tegengrens tid. På senare tid har bland annat arkeologer från Umeå universitet gjort utgrävningar och vid Pörnnullbacken har man gjort järnåldersfynd som är kända långt utanför landets gränser.

– Det här har gjort att vi faktiskt har turister som kommer hit och väntar sig att få se någonting, säger Vörå släkt- och hembygdsforskarens ordförande och tillika initiativtagare till projektet, Britt-Marie Norrgård.

– Dessvärre har vi hittills inte haft speciellt mycket att visa upp. Att bara kunna säga att "jo, de gjorde fynden bakom den där busken", är ju inte speciellt mycket att komma med.

Både för turism och utbildning

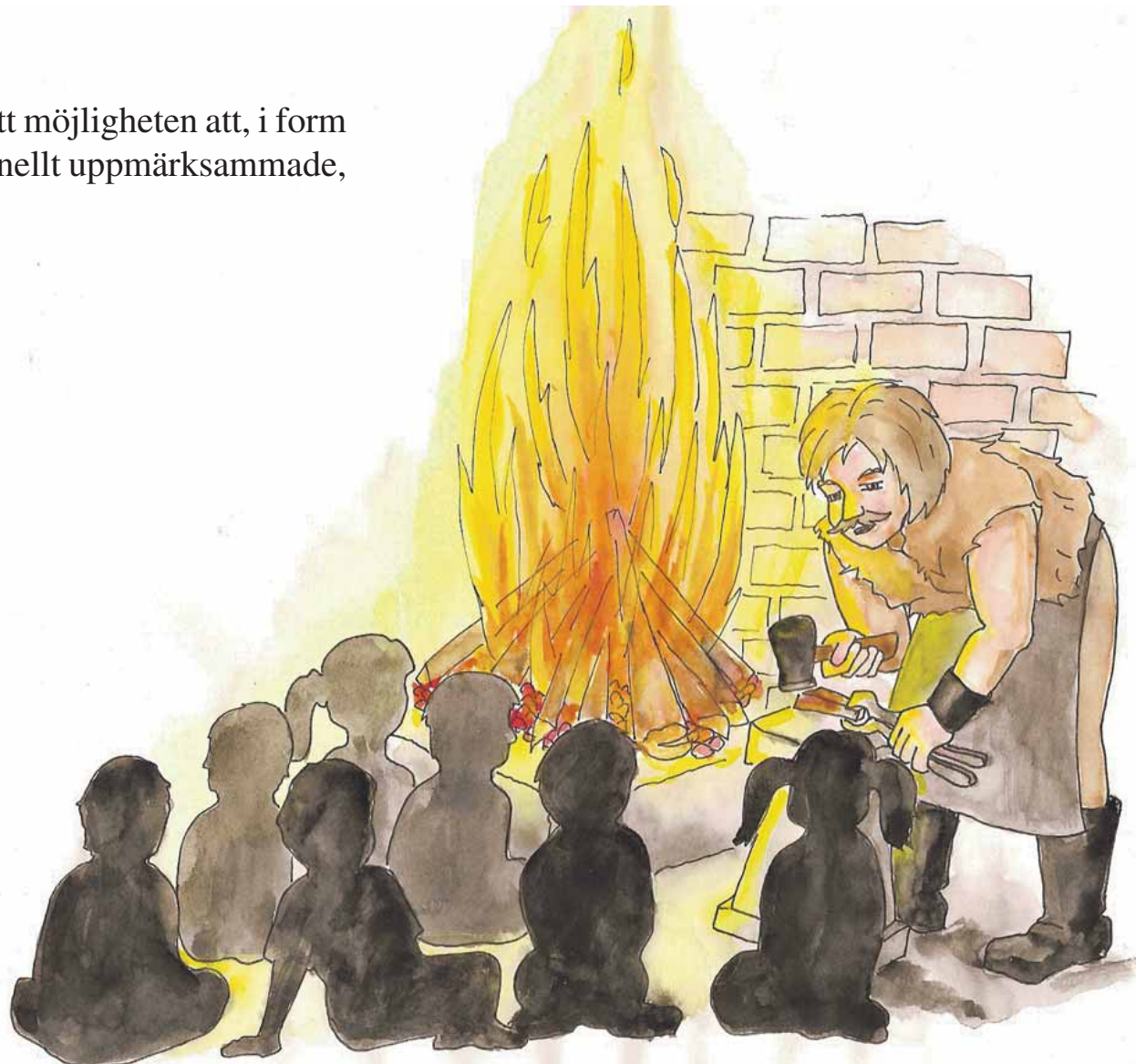
Med arkeolog Lilian Petterson-Smeds som projektledare har man

således genom Vörå forncenter - ett förundersökningsprojekt utrett möjligheterna att bättre ta tillvara den kunskapen om mänsklighetens historia man faktiskt har tillgång till.

Förutom ett forncenter där man kan förevisa riktiga fornfynd, eller repliker av dem, är tanken att både den historiska kunskapen och information om hur arkeologiskt arbete går till i praktiken skall kunna användas i skolorna.

– Gemene man har nog en ganska vag bild om exempelvis stenåldern. Informationen finns förstås i facklitteratur och rapporter, men det är ofta ganska torr och tråkig läsning.

Enligt planerna skall forncenteret i Vörå byggas i nära anslutning till Norvalla Folkhälsan, som har restaurang, hotell med mera till besökarnas tjänst.

Text: Björn Håkans/ Kustmedia Ab
Bildillustration: Theresa Norrgård

Både skolbarn och turister skall få bekanta sig med Vörås rika forntid.

Unga entreprenörer i skolan

Projektet "Unga entreprenörer i Syd och Nord" handlar om företagsamhetsfostran i högstadiet för elever i Kristinestad och Pedersöre.

I Kristinestad möter mig elever som gärna berättar om vad de åstadkommit inom sina företag under skolåret. Många av dem kan också tänka sig att bli företagare när de blir stora.

I Pedersöre har Katta Svenfelt fungerat som projektledare och Raymond Wesander i Kristinestad.

Wesander är regionledare inom föreningen UF, Ung företagsamhet i Finland, på nationell nivå. Att lära sig genom det praktiska exemplet, driva ett företag under ett år från början till slut, är den bärande idén i UF:s studieprogram.

Vi har lärt för livet

Under ett läsår ska eleverna grunda ett företag, producera och sälja produkter samt avveckla ett företag. I

Kristinestad har fyra företag verkat. Tre i svenska högstadiet och ett i finska gymnasiet.

Party&Home service har stått till tjänst med serveringshjälp, ordnat barnkalas, tomtservice med mera. Hornen UF har tillverkat nyckelringar och smycken av älghorn. De fick en större beställning nyckelringar av en riksdagskandidat och är helnöjda med sin idé. Inom det tredje företaget, Blue Star, har det tredje företaget, Blue Star, har det handlat om blusar med tryck på och det fjärde har framställt och sålt kalendrar.

Vad har ni lärt er?

– Mycket! Vi har lärt för livet, säger en av eleverna. Lärt oss hur det går till i verkligheten.

– Planering, samarbete, ekonomiskt tänkande, bokföring, kund-

betjäning, ansvarstagande, räknar de andra upp.

– Under en veckotimme hinner man inte mycket, berättar lärare Margita Engelholm. Eleverna har också jobbat mycket på sin fritid med sina företag. Hela projektet har varit givande och positivt. Vi fortsätter med ämnet och till hösten och då med två veckotimmar, säger hon.

Styrgruppens ordförande Stefan Skullbacka är mycket nöjd över hur projektet utfallit och Wesander har följt upp elevernas arbete efter den utsatta projekttiden.

– På talko alltså, men för en mycket god sak, avslutar han.

Unga entreprenörer i högstadiet i Kristinestad. Eleverna har provat på företagsamhet under skolåret. Nu har de avslutat sina företag och delat på pengarna. Längst bak från vänster lärare Margita Engelholm, styrgruppens ordförande Stefan Skullbacka och projektledare Raymond Wesander.

Text och foto: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

Gruvlik upplevelse ovan jord

I anslutning till den gamla Korsnäsgruvan kunde man gärna bygga ett museum. Genom projektet "gruvlikt" kommer man med multimedias hjälp att åskådliggöra hur det hela skulle te sig.

Projektledare Helena Höglund-Rusk.

Tack vara moderna datoranimationer kan man ge en mycket naturtrogen gruvupplevelse.

I Korsnäs bröt man på 1960-talet blymalm. Gruvan, som stängdes 1972, hade som mest cirka 100 anställda. Inom Korsnäs hembygdsförening återupplivar man nu den gamla kunskapen genom att bland annat intervjua sex personer som i tiderna arbetade i eller kring gruvan.

Gruvkarlens berättelse

Historien, eller "Gruvkarlens berättelse", har dokumenterats på film och kommer att få sin slutgiltiga form i egenskapen av en multimedieprodukt. Presentationen i sin helhet kommer även att omfatta tredimensionella animationer som

åskådliggör olika arbetsmoment i gruvan, och ett virtuellt gruvmuseum – en förhandstitt på det gruvcenter man gärna bygger i framtiden.

– Att arbeta med de här medierna har varit någonting helt nytt för oss. Ingen i styrgruppen hade erfarenhet av något liknande projekt, säger projektledare Helena Höglund-Rusk.

– De mest intresserade av oss har nu bildat en egen Mine-center förening, som utgör en god mix av geologer, ekonomer och historiker.

Dokumentärfilmerna för multimedieproduktionen har gjorts av Sus Productions, medan 3D Studio Blomberg gör animationerna.

Precis som i gruvan

Det gruvmuseum som i september i år kommer att finnas i virtuell form, planerar man i verkligheten att bygga i den gamla matsalen vid Korsnäs gruva. Själva gruvan är i dag vattenfylld, men med hjälp av lämplig rekvisita siktar man på att ge besökarna en så gruvlik upplevelse som möjligt – komplett med lampförsedd hjälm på varje besökare.

Text: Björn Håkans/Kustmedia Ab
3D-bilder: 3D Studio Blomberg

Anpassat för handikappade

POMO+ gav, via tidningsannonser, föreningar och sammanslutningar möjlighet att ansöka om investeringsbidrag för handikappanpassade åtgärder.

Brygga i Fiskarbyn

Fiskarbyns besökshamn med gästbryggor, samtidigt operascen, och i bakgrunden det nybyggda Byacentret. På området fyller bryggan, som vid intervju tillfället ännu var i vinterförvaring, för rörelsehindrade en viktig funktion.

Foto: Skärgårdstjänst

En flytbrygga för rörelsehindrade ökar säkerheten vid besökshamnen Fiskarbyn i Öja. Fritz-Olle Slotte, vd för andelslaget Skärgårdstjänst berättar.

– Kajerna i Fiskarbyn är på en hög nivå. Det är problematiskt för en rörelsehindrad att kliva upp och ner, speciellt i små båtar. Flytbryggan kan fungera som en kaj och

till bryggan har vi också anlagt en ramp.

– Dessutom ökar den säkerheten i hamnområdet vid räddningsaktioner. Till exempel om någon faller i vattnet och behöver hjälp, tillägger han.

Projektet kunde genomföras med hjälp av investeringsbidrag från POMO+.

Ny trappa och ramp vid Esse-Gården

– Projektet vid Esse-Gården är klart så när som på listor runt dörren, säger Bojan Tikkakoski.

Esse-Gården är en samlingslokal som bedriver verksamhet året runt. Garantiföreningen för ungdomsföreningen och nykterhetsföreningen äger lokalen.

Bojan Tikkakoski, aktiv inom föreningen, säger att hon blev tipsad om att man kunde ansöka om bidrag för handikappanpassade åtgärder och aktualiserade därför projektet att bygga en ramp för funktionshindrade vid Esse-Gården.

– Det handlar om en ramp på utsidan, ny trappa och dörr. I vindfånget har vi också byggt skenor för till exempel rullstolar.

– En dylik ramp betjänar inte enbart rullstolsbundna. De som går med barnvagn har också stor nytta av rampen, säger hon.

Text och foto: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

Bygge av ramp vid Marthagården i Lappfjärd

Lilli Lillkull är ordförande för marthaföreningen i Lappfjärd. Marthaföreningen ansökte om bidrag för att kunna bygga en ramp vid ingången till Marthagården.

– Vi har beviljats bidrag och byggnadsprojektet kommer att ske på talko nu i sommar, säger hon.

Marthagården är en offentlig byggnad där marthorna har regelbundna möten och arrangerar tillställningar som till exempel middagsserveringar och dylikt.

– Det går också bra för utomstående att hyra våra lokaliteter.

Lilli Lillkull är glad över att Marthagården ska förses med en ramp i anslutning till ingången.

Handikappramp vid Bjärgas

Bjärgas i Larsmo är en hembygds- gård/museum. Karl-Johan Fagerudd är ordförande och han informerar om att d sökte bidrag för en handikappramp.

– Vi har många besökare årligen, och behovet av en ramp har funnits länge. Det var också aktuellt i

Den tidigare "heimlaga" rampen vid Bjärgas i Larsmo har ersatts med en ny, bättre och mer ändamålsenlig ramp.

samband med att investeringsbidrag lediganslogs och vi sökte.

Rampen färdigställdes senaste sommar och responsen var god.

– Vår byggnadskommitté planerar också att förse byggnaden med en toalett för rörelsehindrade. Vår strävan är givetvis att kunna anpassa utrymmen och tillgänglighet i gården för personer med olika funktionshinder.

– Vi är på rätt väg. Välkommen till Bjärgas i sommar, avslutar han.

Toalett för rörelsehindrade vid Stundars

Att tillhandahålla utrymmen och framkomlighet för rörelsehindrade är en målvedveten satsning vid Stundars.

Stundars r.f. driver Stundars museum och kulturcentrum i Solf, Korsholm.

– Behovet av en toalett för rörelsehindrade har länge funnits, säger museipedagog Viktoria Nylund.

– Vi flyttade ett gammalt uthus från Korsbäck i Korsnäs till Stundars, en byggnad som passar väl in i Stundarsmiljön. En del av huset byggdes/inreddes som toalett för rörelsehindrade. Med installering av el, vvs och specialutrustning så som höj- och sänkbara handfat, handtag, automatisk dörröppnare med mera, räknar hon upp.

– Projektet stod klart i början av maj i år och nu kan vi erbjuda en handikappad toalett för besökare med fysiska funktionshinder.

Kilhamn som förr – fast mångsidigare

Sidebys främsta turistobjekt är den anrika fiskehamnen Kilhamn, med intilliggande museiområde, Kilens hembygdsgård. Kilhamn togs troligen i bruk redan på 1700-talet och utgör därför en väsentlig del av det lokala kulturarvet. Denna miljö hotas både av landhöjning och av arkitektonisk urvattning. Båda fenomen som man genom en ny utvecklingsplan tänker råda bot på.

Kilhamn i Sideby, Kristinestad, var ursprungligen en fiskehamn. I dag är det professionella fisket borta, och hamnen används för fritidsbruk och för att locka turister. Under decenniernas gång har hamnen även utseendemässigt förändrats.

– Många strandbodas hotas av totalt förfall. Dessutom finns i dag en del överstora båthus som är ger fel skala åt hela omgivningen, säger Kurt Gullberg som är projektledare för Kilhamnens utvecklingsplan.

All mark som berörs av projektet ägs sedan över 200 år tillbaka av Sideby skifteslag.

Landhöjningen är ett centralt problem

En av de mest centrala delarna i restaureringsplanen är muddringen av Kilviken och gästhamnen. Förhoppningsvis kommer Sjöfartsverket även att fördjupa farleden in till Kilhamn. Det officiella farledsdjupet är för närvarande 1,8 meter, vilket man i utvecklingsplanen vill öka till tre meter.

Eftersom det i stort sett inte finns någon skärgård utanför Kilhamn, kan man inte muddra vintertid med

grävskopa – isen blir sällan tillräckligt stark för det – utan man måste använda sig av andra metoder.

– Muddringen kommer att ske med sugteknik, med vars hjälp muddringsmassorna kommer att transporteras 1,2 kilometer i rör för att slutligen dumpas i den uppgrundade Lillgrundviken. Arbetet bör inledas på sensommaren för att göra så lite åverkan på växtligheten som möjligt.

Autentisk miljö och service skall locka

Muddringsarbetet, som kommer att kunna inledas sommaren 2008, skall återställa strandlinjen till sin ursprungliga form. Den totala landskapsvårdsplanen tar även resten av området i beaktande, när det gäller detaljplanen och utveckling av natur- och kulturmiljön.

– Det finns fotografier tagna i början av 1900-talet som ger en bra bild av hur området tidigare såg ut. Det är vår målsättning att bebyggelsen skall kunna kompletteras och förtätas för att ansluta till det traditionella byggnadsskicket.

De nya byggnaderna är designade av arkitekten Kaarlo Viljanen och, som Kurt Gullberg uttrycker saken, kommer de att se ut som om de har stått där sedan 1700-talet.

– Det är också viktigt att alla byggnader är, och även i fortsättningen kommer att vara, privatägda av lokalbefolkningen, tycker Kurt Gullberg.

Samtidigt som man är mån om att bevara miljön som museiverket har klassat som en kulturhistoriskt värdefull miljö av riks betydelse, vill man också utveckla gästhamnens dragningskraft på turister. Detta tänker man åstadkomma bland annat genom att bygga ut gästhamnen för att rymma fler båtar, och genom att komplettera den service som hembygdsgården redan erbjuder med bränsleförsäljning och tömningsstation för fritidsbåtarnas septiktankar.

Text och foto: Björn Håkans/
Kustmedia Ab

Kurt Gullberg, styrelsemedlem i Sideby skifteslags styrelse, är projektledare för Kilhamnens utvecklingsplan.

En stor del av de äldre fiskebodarna består av en timrad del och en tillbyggd svale av bräder. De första målade bodarna började uppträda så sent som på 1970-talet. Privat foto.

Sälgrund – en upplevelse!

Sälgrunds lotsstation kan ses om en ledstjärna för utvecklandet av turismen i Kaskö. Lotsverksamheten upphörde 1985. Staden, som numera äger stationen, och Kaskö turism har genomfört flera olika projekt där området vidareutvecklas för turism- och rekreatiönsändamål.

Nina Wikman är anställd projektledare för tiden september 2006 till juni 2007 för att utveckla programservicen, skapa kontakter

och marknadsföra Sälgrund. Ett POMO+ projekt.

– Ett jätteroligt arbete! Jag har utarbetat ett weekendpaket, deltagit

vid mässor och gjort mycket reklam. Vi kan erbjuda nyrenoverade utrymmen, skraddarsytt program och äkta naturupplevelser.

Wikman har lagt märke till att fyror och lotsstationer är intressanta besöksmål. Att ges möjlighet att skapa förutsättningar för ett område som Sälgrund är en bra investering för framtiden.

– I slutet av maj inleder ett företag vattenbuss-verksamhet i Kaskö och Kristinestad. Det är bra. Vi

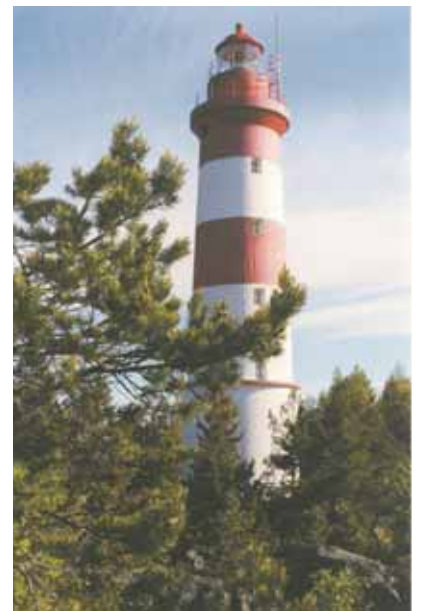
borde ha fler projekt i Kaskö där vi tillvaratar närheten till havet som resurs.

– Jag tycker också att alla barn i Kaskö ska lära sig ro, ler hon.

Text: Lisbeth Bäck/
Kustmedia Ab

Foto: Sälgrund lotsstation

Fyror har blivit ett populärt besöksmål. Läs mera på www.kaskinen.fi/salgrund

Studieförbundet i Österbotten uppmanar

Säg vad du tycker - Vinn en Nokia!

Nu har du möjligheten att säga din åsikt i fråga om projekt och dess genomförande samt möjligheterna projektfinansiering ger. Genom att fylla i nedanstående frågeformulär är du med i utlottningen av en Nokia mobiltelefon! Låt oss få veta vad du tycker!

Vår strävan är att sänka tröskeln till kontakt med oss samt att ge dig och din grupp eventuella möjligheter till finansiering så att du/ni kan förverkliga goda idéer!

Samtidigt vill vi gärna att du ger förslag på vad vi skulle kunna heta!

Fyll i och skicka in senast den 19.6 2007 till nedanstående adress eller gå ut på nätet www.studieforamjandet.fi/enkat och fyll i vårt emailformulär!

NAMNTÄVLING - Vinn Nokia telefon! Lämna in senast 19.6.07

Studieförbundet i Österbotten r.f. är en fyrtio år gammal förening som under de första trettio åren hade studiecirkel som sin huvudsakliga verksamhet. De senaste 10 åren har Studieförbundet i Österbottens r.f.s främsta verksamhet varit landsbygdsutveckling och då i första hand genom att genomföra LEADER II och POMO+ programmen. Eftersom vår verksamheten har ändrats från studiecirkel till landsbygdsutvecklingsorganisation vill styrelsen ha förslag till ett namn på föreningens bättre skulle beskriva den verksamhet som bedrivs idag.

Mitt namnförslag till Studieförbundet i Österbotten är: _____

Namn: _____
Adress: _____
Email: _____ Telefon: _____

ENKÄTUNDERSÖKNING PROJEKTHANTERING

- Har du varit/är med i ett projekt beviljat av POMO+ eller annan projektfinansiär?
 Ja Namn på projektet _____
När, årtal: _____
Finansierat av POMO+ Vilket kontor var du i kontakt med: Kronoby Korsholm Närpes
Finansierats av annan, vem: _____
- Nej (*Hoppa till fråga nr 9*)
- Hur kom ni på idén till projektet? _____
- Hur visste ni vart ni skulle vända er för finansiering? _____
- Hade ni tidigare hört om POMO+, I så fall var? _____
- Hur upplevde ni kontakten med POMO+ kansliet? _____
- Vad anser ni om slutresultatet? _____
- Lever projektet vidare på något sätt? _____
- Var det något du inte var nöjd med? _____
- Har ni idéer till projekt som ni inte vet hur ni ska gå vidare med? _____
- Har du hört om POMO+? _____
- Vad anser du om projektansökning? _____
- Vad håller dig tillbaka att börja med ett projekt? _____
- Vet du vem, vilka som får söka om projektfinansiering? _____

Skicka in namnförslag samt enkätsvaren till:

Bättre metoder och modeller, Närpesvägen 2, 64200 Närpes, Susanne Jerkku - Projektledare
Email: susanne.jerkku@dynamohouse.fi, GSM 040 5177977

Turistföretagarna i Björkö drar åt samma håll

Naturen i Björköby är både vacker och unik. De många små företagen och föreningarna bakom turistnäringen har förenat sina krafter för att så effektivt som möjligt kunna marknadsföra denna del av skärgården.

När man ordnat olika evenemang, exempelvis postrodden, i Björköby har det alltid hört till traditionen att hela byn deltar.

– Oftast är det faktiskt så att i stort sett alla bybor är med, alla föreningar och så vidare, säger Sonja Björkman som växt upp i byn och som nu driver Björkö Camping.

Beslöt organisera verksamheten

År 2005 beslöt man att organisera verksamheten kring turismen ytterligare via projektet Björkö turism. Projektet har hållits i Björkö byråds regi med Markus Miekk-oja som projektledare.

Man höll flera möten där turistföretagare och föreningsaktiva från såväl Björköby som övriga skärgårdsbyar deltog. I samband med Korsholms satsning på världsnaturarvet – som vid den tidpunkten ännu inte var ett faktum – deltog även kommunens utvecklingschef Katharina Heikius i diskussionen.

Information för turister

Björkö gästas sommartid av turister från hela världen, och den synligaste delen av projektet har gått ut på att ge dessa turister information om olika sevärdheter, traditioner och praktiska arrangemang.

Informationen har funnits dels i en broschyr på tre olika språk och i form av en informationspunkt i

Svedjehamnen. Vid den sistnämnda tillbringade Markus Miekk-oja en del av sin arbetstid, och svarade personligen på turisternas frågor. Många turister hade praktiska frågor om övernattnings-, camping-, simstränderna och vandringsled. Men det fanns också intresse beträffande byns historia, seder och bruk samt befolkningsstruktur.

Skärgårdsliv och upplevelseturism

Analysen av turisternas önskemål och diskussionen turistföretagarna emellan har lett till bildandet av en organisation kallad Pro Björköby, där de lokala företagen samarbetar med företag från Vasa för att kunna erbjuda turisterna ett så komplett utbud som möjligt.

Pro Björköby utgörs av: Björkö Wårdshus, AWAY tourism, Hannele's stugor, Gaia Events, Skärgårdsturer, Panike fisketurer, Kvarken Båtturer, Björkö Camping och Torpet.

Tillsammans kan man erbjuda mycket heltäckande service både i form av kost och logi, olika evenemang och upplevelser som naturguidning, fiske, kanotpaddling, äventyrsbanor, segling, paintball och mycket mera. Det kombinerade utbudet kommer så småningom även att marknadsföras på webben, på adressen www.bjorkoby.fi.

– Eftersom vi kan erbjuda vinterbonade stugor, söker vi också efter alternativ som skulle locka fler gäster vintertid, säger Hannele Holm som driver Hannele's stugor alldeles invid Svedjehamn.

– Vi har även planer för en buss som skulle plocka upp folk i Vasa och transportera dem hit. Vål här kan de sedan uppleva naturstigen eller något av det övriga programmet.

Ett nära samarbete företagare emellan

Hannele Holm och Sonja Björkman, som bägge varit aktiva i projektet Björkö turism har ett nära samarbete.

– Oftast ringer vi varandra varje dag för att koordinera verksamheten. Om till exempel campingen är fullbokad, kan jag sända kunderna till Hannele istället – och vice versa, säger Sonja Björkman.

– Det här är ett så pass litet ställe, så utan ett tätt samarbete skulle det helt enkelt inte fungera, funderar Björkman och Holm.

De ser med tillförsikt fram emot högsäsongen i sommar, då det kommer att visa sig hur mycket det nya världsnaturarvet faktiskt fångat turisternas intresse.

Sonja Björkman (till vänster) och Hannele Holm är två av de Björköföretagare som är med i samarbetet Pro Björköby.

Genom Pro Björköby samarbetar lokala turistföretagare med företag från Vasa.

Björkö kan erbjuda naturupplevelser under alla årstider.

Text: Björn Håkans/ Kustmedia Ab
Foto: Vesa Heinonen, Björn Håkans